

**Ŋwa' wvu fwe wvù Baul to san̄εε ê
kentaashε ke
Kol̄εn
Fiεε fi nu ê Ŋwa' wvu Kol̄εn wvu
fwe wvun e**

Kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Kol̄εn nu ε è to kεw Baul. Wvù to san̄ ηwa' wvu fwe wvun keetefe bó εkumε fitele fi bó lese yî Klistu le noo mwεem mvumew εkumε Klistu. Kol̄εn jan to nu bvudvuu ε way dvûmte lo jó, ε bonyii bo jó bensee ye εkumε nce won̄ wvubo, ε fiεε fi εkumε nnyen̄ kenjan̄ nu ten̄ jó baay, ε bó ten̄ bunlee bonyo' nteen. Baul yam ε jeme ê ηwa' wvun e ε è nu εkumε mwεem mvù yaa jee ke mvù to kooyi entel̄εn̄ jo bonyii bo mbee le. Keba ke 13 nu kè dun̄ci le ken̄kon̄en̄ nu nnya Nyo' yì fele lo nnyá cii. Keba kedvu kin yen'yi le è nu kè bonyii baay kee ê ηwa' wvudvu wvun e.

Bikuu bi mwεem e ê ηwa' wvun e

1:1-9 Ken̄kεwce

1:10-4:21 Ken̄gawsen̄ entel̄εn̄ jo kentaashε ke bonyii bo mbee le

5:1-7:40 Εkumε nce nnyen̄ kenjan̄ noo nce kpwoon̄ bô dweese

8:1-11:1 Εkumε bonyii bo Klistu le bô εkumε bô yaa nu ke bonyii bo Klistu le

11:2-14:40 No è nulo é kentaashε ke bonyii bo mbee le egeè mwεem bô je yì bó ebunleè jó

15:1-58 Bonyii bo mbee le nu ke ebuy yì kpwe le no Jisos to buyεε

16:1-4 Nnya yì bó to nyaa keefi bonyii bo Klistu le bo Judea dvú

16:5-24 Nseyse wvù Baul to gee noo kemese ke mwεem e

¹ Ε nu me wvù Baul wvù Nyo' to cawεε no wvù shieele ε me enù waa ntum Klistu Jisos. Me nu bee Sostenes wvù waa bwee wesebeene.

² Nwa' wvun gene fô kentaashε ke bonyii bo Nyo' le bo Kolεn bò wvú nu ε taashε bô bo Klistu Jisos, ε baa ε γεε le. Nyo' to caw ben ε ben enù bonyii bò è nu bew, no bonyii bocii bò teje diee di Tata Jisos Klistu le mondvuum monciim e nu. Wvú nu Tata wesebeene ληληη no wvú nu wvubo.

³ Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonεn, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù λεεtene.

Ε Baul nya keyoone no Nyo' nu ε buw bonyii bo Kolεn

⁴ Me ηké no nyaa keyoone ê Nyo' sekecii nje ben, njefo wvú nu ε buw ben, no ben nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos.

⁵ No ben nu ε taashε ben ε bo Klistu Jisos nonεn, Nyo' ε mum ε tfuw lo nnya yî yene le jé le jé le, εfey mvunciim keekee fiεε ficii, bvuu kee keejeme fiεε ficii ntay.

⁶ Nnya yin fô ben e tomte ε saaka wvù ben to yuwεε ekumε Klistu nu ε ben ε fiisεn.

⁷ Ben ε no nu keseen yaa bvuu tane nnya Nyo' mi κε, no ben cεyte kefew kè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ke ekase eto é ben eyεn wvú le.

⁸ Wvú wvù Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ege é ben eleeme temyi egen emese, saa ke ekenke naa jay yî diuu diew didvu le ke.

⁹ Nyo' nu Nyo' keceey. E nu wvú wvù to cawee ben, ε ben ε bo Waa we wvù Jisos Klistu wvù nu Tata wesebeene taashε no nu yî fiεε le fimwaan.

Ntefe ekumε kenɣawsen

¹⁰ Boom bo bwεem e, me nleke ben ê diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le le ben bocii etaashε enù diuw mwaan. Fo kenɣawsen enù ê ben entelen ke. Ben enù yî wee le mwaan, kenkè nkpwawce mwaan, lemtè yî fiεε le fimwaan.

¹¹ Me ngayte nen boom bo bwεem e, njefo bonyii bo yew dvu Kloy nu ε see ê me le ben shee ke lo waa le.

¹² Wee nen'yi no duu le wen bii fiwene ε è nu Baul e, ε wee mvu duu le wen bii ε è nu Abolos e, wee mvu le wen bii Sefas e, * wee mvu le wen bii ke fiwene ε è nu Klistu le.

¹³ Fí nu le bó nu ε gaw wase Klistu biba le biba le? E nu Baul wvù bó to taε yî kentam e nje ben e? Nu le bó to lese ben ê joo ê diee diem e le?

¹⁴ Keyoone baay le me nto mbaa enlese wee mvu ben e ê joo efey Klisbus bô Gayus ke,

¹⁵ wvu le fo wee eduu le bó to lese wen ê joo ê diee diem e ke.

1:8 Fili 1:6; 1Tes 3:13; 5:23 **1:9** 10:13; 1Tes 5:24; 2Tes 3:3 **1:10**
 3:3; 11:18; 2Kol 12:20; Efε 4:2-6; Fili 2:2; Jon 17:21-23 **1:12**
 3:4; 3:5-6, 22; 4:6; 16:12; Lem 18:24; 19:1; 1Kol 3:22; 9:5; 15:5; Gal
 2:11-14; 2Kol 10:7 * **1:12** Diee di Sefas din nu ten le Bitā. **1:14**
 Lem 18:8; Lum 16:23-24

16 Geenɛn, me nto nu ɛ nlese tɛn Tɛfanas bô bonyii bo yew dvu wvú ê joo. Efey nonɛn, me mbaa embvuu enjkee wee mvu wvù me to nlesɛɛ ê joo kɛ.

17 Ben ekeè ɛ kɛ Klistu to tum me ɛ me ento enleese bonyii ê joo kɛ. Wvú to tum ɛ me ento enfewci ɛ è nu saaka wvù jee wvù wvu Nyo'. ɛ me n'yaa nfewci bô bvufee bvú wee wvu wum e kɛ, wvu ɛ fo mvunɣay mvu kpwe yì Klistu to kpweɛ yì kentam e ke etu fiɛɛ fi ɛcici kɛ.

Klistu nu mvunɣay bô bvufee bvú Nyo' le

18 Fí nu ɛ saaka wvù ɛ Klistu to nu ɛ kpwe yì kentam e nu keyunɣɛɛ fô bonyii bô laa wase ɛcici le. Geenɛn, ɛ saaka wvun nu mvunɣay mvu Nyo' le fô beene bô wvú boysee le.

19 Fí nu ɛ bó ɛ saɲ ɛ,

“Me nu ŋke enfiwɛ bvufee bvú bonyii bô duɲci bvufee le,

embvunɣse bonkpawɔɛ bo bonyii bô feefene le.”

20 No fí nu nonɛn, bonyii bô nulo ebvuu eduɲci bvufee keseen nu fɛɛ? Bonyii bô duɲci bonci bo Nyo' le nu fɛɛ? ɛ bonyii bô beeke bombew kefew kin e nu fɛɛ? Kɛ Nyo' nu ɛ duɲɔɛ wase ɛ bvufee bvú fokuse fɛn nu keyun e?

21 ɛ nu fiɛɛ fi Nyo' wvù kee mwɛɛm mvunciim ntay to nu ɛ ge ɛ kɛ bonyii bo yì won wvun e nulo ekieɛ wvú bô bvubole bvufee kɛ. Wvú to seyse ɛ wen nulo eboyse ɛ è nu bonyii bô nu ɛ bee saaka wvù bese fewci wvun ɛ bonyii yene ɛ è nu keyunɣɛɛ le.

1:16 16:15 **1:18** Lum 1:16; 2Kol 4:3 **1:19** 3:18-20; Lum 1:22

1:19 Yɛsa 29:14; Job 12:13, 17; Yɛsa 19:12-14; 44:25 **1:21** Lum 1:19-20

22 Bojuu gomte keeyen fiε fi dunçi mvunḡay mvu Nyo' le se bee, ε Boglek gomte bvufee bvυ fiεε le se bee.

23 Geenεn, ε bese fewci fisεse ekumε no bó to taε Klistu yî kentam e. Fí ε no saase lo Bojuu. Ε bonyii bò yaa nu κε Bojuu yεne le è nu keyuησεε.

24 Geenεn, fô bonyii bò Nyo' nu ε caw e, kenεε è nu Bojuu, kenεε è nu Boglek nu ε saaka wvu ekumε Klistu wvun nu mvunḡay mvu Nyo' le bô bvufee bvυ Nyo' le bvυ baay.

25 Fí nu nonεn, njefo fiεε fi yen'yi le è nu keyuη ke Nyo' le nu ε è nu bvufee ε bvú fele naa lo bvυ wee wvu wum e bvucii. Ε fiεε fi yen'yi le è nu kewεεyε ke Nyo' le nu ε è nu mvunḡay mvu fele naa lo mvu wee wvu wum e mvunciim.

26 Boom bo bwεεm e, ben ebvuu ekpwawce bonyii bò è to shee nu ben seke Nyo' to cawεε ben. Ke ben nteen to nu bonyii bo bvufee le no bonyii bo fokuse fen gomte κε. Ke ben nteen to nu bontεmemvunḡay κε. Ε κε ben nteen to buy ê dikfuu di bonyii bo baay baay e κε.

27 Geenεn, ε Nyo' caw κε biyuη bi yî nshε le fen keege le bo bvufee le ewuumεn, caw bo wεεyi yî nshε le fen keege le bò temyi ewuumεn.

28 Nyo' to nu ε caw mwεεm mvù bonyii joo ekuse yî woη wvun e, noo mwεεm mvù bonyii nyεnsee, caw naa noo mwεεm mvù yaa nu κε mwεεm, keege le mwεεm mvù bonyii yεne le è nu mwεεm ke etu mvu εcici.

1:22 Mat 12:38; Jon 4:48; Lem 17:18, 32 **1:23** 2:14; Gal 3:1; 5:11

1:24 1:18; 2:5; Kolo 2:3 **1:25** 2Kol 13:4 **1:26** Jon 7:48 **1:27**

Lum 12:16; Jem 2:5; Luk 1:51-53; 6:20

29 Wvú to ge nonen, wvu le fo è nelo é wee wvu wum esaale ye ê wvú ejise ke.

30 E nu wvú wvù Nyo' wvù to taashεε ben ε bo Klistu Jisos. Wvú nu ε ge Klistu ε no nu je bvufee bvu baay fô beene le, ε ge ten wvú ε leke beene teyey ê wvú ejise, ε seyse beene ε γεε bonyii bew e, ε sum beene can ηγεω e.

31 Fí ε mum ε no nu no bó saη le,
“Wee edioo esaale ye,
no saale ε è nu yî fiεε fi è ge Tata le.”

2

Saaka wvù le bó to nu ε ta Klistu yî kentam e

1 Boom bo bwεεm e, ben ekume seke me nto ntoε ê ben e keenfewcε saaka Nyo' ê ben wvù to shee nu ê kenyile le. Me nto mbaa ento fiem enfewci bó leme di yeke kenεε bvufee bwem ke,

2 njefo me nto nu ε nlese lo le ke me nu enγεεε bvufee yî fiεε fimew e efey keenfewci ke ε è nu ekumε Jisos Klistu maan, efey mvunciim, no bó to taε wvú yî kentam e ke.

3 No me nto nu beene, me nto n'wεεyi lo, nfane, nciinje.

4 Seke me nto njemyi nfewci saaka wvù jee ê ben, me nto mbaa njemyi ε è nu bó díεw bvufee yi yeke ke. Me nto njemyi ε è dunji mvunγay mvu Keyoy ke Yuule le kecεεy kedvu.

1:30 2Kol 5:21 1:31 Yeli 9:23-24; 2:2; 4:7; 2Kol 10:17; 11:30; 12:5; Efε 2:9 2:1 1:17 2:2 1:23; Gal 6:14 2:3 Lem 18:9; 2Kol 10:1, 10 2:4 4:20; 1Tes 1:5

⁵ Me nto ngee nonen, wvu le fo ben elese fitele yî bvufee bvu wee wvu wum e ke, geenen le ben elese ε è nu yî mvunḡay mvu Nyo' le.

Bvufee bvu Nyo' le

⁶ Bonyii bò nu ε bó leeme wase bô bo Nyo' temyi, nu ε bese ké no nyaa bvufee ê bó. E ke bvufee bvun nu bvu fokuse fen kenεε naa bvu yeε le wvù saake fokuse fen keseen ke. Mvunḡay mvubole nu ke eka ela εcici.

⁷ Bvufee bvu Nyo' le bvu baay bvù bese fewci bvun nu fiεε ε fî to shee nu ê kenyilε le ε bonyii yaa kee ke. Bvufee bvudvu to seyse Nyo' ε è bεε lo ε won sε ke kew, keeyuu eto ege é beene enu ente jo bvukukε bwew.

⁸ Ke bvufee bvun nu ε wee mvu nḡoo bonyii bò saake fokuse fen e to kee kenyi kedvu ke, njefo é bó to bee keeke, tu bó to baa eta Tata wvù nu Nfon bvukukε yî kentam e ke.

⁹ Geenεn, no bó to sanεε le,
 “Mwεεm mvù wee ke baa yuu yen wase,
 ε wee ke baa yuu yuw wase,
 ε wee ke baa yuu kpawwci wase,
 nu mvú mvù Nyo' to seyσεε fô bonyii bò koonḡke wvù le.”

¹⁰ Nyo' nu ε ge Keyoy kew ε duḡεε mwεεm mvun ê beene. Keyoy ke Nyo' le ké no taasse mwεεm mvunciim, taasse naa noo kenyilε ke Nyo' le,

¹¹ njefo ke è nulo é wee mvu ekiεε fiεε fî wee mvu kpawwci fô fitele fiew e efey keyoy ke mwεten e kè nu yî ye le ke. E nu ke lenḡen no ke è nulo é wee ekiεε fiεε fî Nyo' kpawwci efey Keyoy ke Nyo' le ke.

¹² Kε keyoy kè Nyo' to nyae ê beene nu ke yî won wvun e kε. Keyoy kin to nε fô Nyo' le keege é beene ekeè bombuwma bocii bò Nyo' nu ε buw beene dvú.

¹³ Bese ε mum ε no fewci mwεεm mvun ε è yaa nu bô díεw yì bó yεεyi bô bvufee bvu wee wvu wum e kε. Bese fewci ε è nu bô díεw yì è yεεyi Keyoy ke Yuule bese dvú, mum yuuse mwεεm mvu kecεεy mvu Keyoy ke Yuule le ê bonyii bò kεηke Keyoy ke Yuule.

¹⁴ Kε wee wvù baa kεηke Keyoy ke Yuule yî ye le ké fiisen mwεεm mvu Keyoy ke Nyo' le kε. Wvú nen'yi fiew no yene le è nu mwεεm mvu keyuησεε le. Ε kε è nulo é wvú ekiεε no mvú nu kε, njefo è nu mwεεm ε è nulo é ege kε Keyoy ke Nyo' le é wee σε kiεε.

¹⁵ Geenεn, wee wvù Keyoy ke Yuule nu yî ye le nulo etasse fiεε ficii ntay ekiεε kenyi kedvu, ε kε wee nu dvú wvù nulo etasse mwεεm mvu wvuwe wee le kε.

¹⁶ Fí nu ε bó ε saη le,
 “Kε wee nu dvú wvù kee fiεε fi Nyo' kpawaci wvu le wvú etefe Nyo' kε.”
 Geenεn, beene kεηke boηkpawace ε è nu bò Klistu kεηke.

3

Bonyii bo Klistu le enù diuw mwaan

¹ Boom bo bwεεm e, seke beene to nu, kε è to nulo é me enjemyi ê ben díεwe ê bonyii bò yuuke wase ε è nu ê Keyoy ke Yuule kε. Ε me mum no njemyi ê

ben diεwε ê bonyii bò bεε bii ε è nu mwεεm mvù nyam ye shieele le, noo ê bò bεε diεwε mvunley mvu boom e yî Klistu le.

² Me nto nyaa ε è nu εmben ê ben. Me nto mbaa nyaa mwεεm mvudien mvù temyi κε, njefo ben to baa taw wase κε. Ε naa ε to ε buy keseen e nu ε ben baa taw wase κε.

³ Ben bεε bii κε ε è nu mwεεm mvù nyam ye shieele le. No ben bεε ghεεke kenghεw, waale diwaa, tu κε fifin dunçi le ben bii ε è nu nyam ye le? Ke fifin dunçi le ben bεε kenke gee di bonyii bo fokuse fεn e?

⁴ Wee nen'yi no duu le wen bii fiwene ε è nu Baul e, wee mvu le wen bii ε è nu Abolos e. Ke fifin dunçi le ben gee ε è nu gee di bonyii bo fokuse fεn e?

⁵ Abolos nu yεε, ε Baul nu yεε? Bee wvú bocii nu κε lo boom bo lemme le bo Tata le bò to gee ε ben se lese fitele yî ye le, ε wee lemte diew lemme no Tata nya ê wvú.

⁶ Diem lemme to nu keejewe ε è nu ηgow, ε di Abolos e nu keefuci joo, geenεn ε è gee Nyo' ε yí se kuu.

⁷ Nonεn, κε wee wvù jewyi ηgow bô wee wvù fuci joo koole fiεε le κε. Ε mεy Nyo' maan wvù gee ε yí se kuu.

⁸ Wee wvù jewyi bô wvù fuci joo nu κε leηleη, ε Nyo' nu ke emawcε wee tfuu bii lemme diew e.

⁹ Bese nu ε taashε ε no lemte lemme di Nyo' le. Ben ε mum ε no nu wεε Nyo' bvuu nu yew ye.

¹⁰ Ε Nyo' mum buw me bô bvufee ε me nlese

3:2 Ibu 5:12-13; 1Bi 2:2 **3:3** 1:10-11; Gal 5:19-20 **3:4** 1:12

3:6 Lem 18:4, 11, 24-28 **3:8** 4:5 **3:9** Mat 13:3-9; Εfc 2:20-21;

1Bi 2:4-6 **3:10** 1Kol 15:10

kenffuy ke yew yidvu le diεwε wee n'yoo wvù looci kee lemme diew e. No me nto nlesεε nonεn, wee mvu ε mum ε no yotee yew yidvu. Wee edioo eyotee yî kenffuy kin e, no keè no wvù yotee.

¹¹ Ben ekeè le kenffuy mεy κε kè bó to nu ε lese wase kè è nu Jisos Klistu, ε κε è nulo é wee ebvuu elese kemew κε.

¹² Bonyii ε mum ε no yotee yî dvú le bô mwεεm jεy jεy. Wee mvu jaa jo ε è nu ketwaa ke bigew e kè yεle, ε wee mvu jo kè baa, ε wee mvu jo εta yò lumte sε no yotee dvú. E wee mvu jo ε è nu bite, wee mvu yun, wee mvu shá sε no yotee dvú.

¹³ E bó cim yotee nεε, tu diuu too lo di bó nu ke eyen no lemme di wee le nu seke dí ε buy εmwa Diuu di Klistu nu ke etoo bô ηguy, ε ηguy wvudvu nu ke emonte lemme di wee le ε bó yεne no dí nu.

¹⁴ E fiεε fi wee yoke yî kenffuy kedvu le ke emεy sε fí ε fie, é mwεten emum eκεηκε mmawcε.

¹⁵ Fí ε fie, é mwεten elase mmawcε we, é wvù bô εkolε kew eboy, geenεn κε diεwε wee wvù fey ηguy e.

Bonyii bo Klistu le nu yew Nyo'

¹⁶ Ke ben kee le ben nu yew Nyo' ε Keyoy kew ke wvù wvù Nyo' le cee yî yene le le?

¹⁷ E wee befe bô yew yidvu, tu Nyo' nu ke elese lo mwεten, njefo è nu yew ε è nu yi Nyo', ε ben nu yew yidvu.

¹⁸ Fo wee elεle εkolε kew κε. E wee mvu ben e kpwaake le wen κεηκε bvufee yî wonj wvun e,

é wvú tu keyun wvu le wvú ekeŋke bvufee bvufee.

¹⁹ Me njemyi nen njefo mwεem mvù bonyii bo fokuse fen yene le è nu bvufee nu ε Nyo' yene ε è nu keyunσεε. Ε nu fí fi bó to saŋεε le,

“Nyo' joo ke ε è nu bvufee bvufee bonyii bò feefene le koole bó dvú.”

²⁰ Ε fí bvuu nu ε bó ε saŋ le,

“Tata kee le mwεem mvù bonyii bo bvufee le kp-wawci

nu naa lo mvu εcici.”

²¹ Fí ε mum ε no nu le, fo wee esaalè ye le wee mvu nu wvuwen ke, njefo mwεem mvunciim nu mvunen.

²² Baul keεε Abolos keεε Sefas keεε won wvun keεε nshii keεε kpwe keεε mwεem mvu keseen keεε mvu beε se keeke eto, nu mvunen mvunciim,

²³ ε ben nu bo Klistu le, ε Klistu nu wvu Nyo'.

4

Fo bonyii bo Klistu le ebenseè ye bô wee ke

¹ Fí be jee le ben ejoð le bese nu boom bo lemme le bo Klistu le bò Nyo' nu ε nya lemme diw di saaka wvù to shee nu ê kenyile le can yibole.

² Fí ε mum ε no nu le, wee wvù bó nu ε nya lemme can ye le keŋke keegee no cee εkolε we gomte.

³ Fô me le, ke ben, keεε yew nsaw mi saake me é me en'yene le è nu fiεε ke. Ke è cim nulo é me ensaw εkolε kem ke.

⁴ Kε fiεε nu dvú fô fitele fiem e fi saake me kε. Geenεn, kε fifiε mum dunçi le me n'yuule lo kε. Ε nu kε Tata wvù nu ke esaw me.

⁵ Nonεn, fo ben emum esumtene nsaw se kefew ε kocεn kε. Ben ecεy Tata é wvú ke eto. Ε nu wvú wvù nu ke ebvuse εmwa mwεεm mvù nu keseen ε bó ε nyilε ê ejiwε le, ebwaashε mwεεm mvù bonyii kεηke shém yibole. Nonεn, é Nyo' emum ke ebense wee tfuu wvù bó kεηke keebense.

⁶ Boom bo bwεεm e, mwεεm mvun mvù me njemyi ekumε bee Abolos nu keefi ben, wvu le ben eyεεyi fô bese le keegeε fiεε bii kε ε è nu fiεε fi bó nu ε saη e. Nonεn, é ben saa ebvuu esaale ye bô wee mvu joo wee mvu ekuse kε.

⁷ Ε ge γεε le wo enu jεεy fô wee mvu le? Ε nu la fi wo kεηke fi nu se bó nya lo ê wo? No fi nu nonεn, wo ε ghan nεε ε se no saale ye kε diεwε kε bó nya lo ê wo kε?

⁸ Kε ben fen joo le ben kεηke wase fiεε ficii, nu wase bonyii bo bvukukε le, saake wase diεwε bonfon e se bese? Wee ejo ε ben be nu wase bonfon wvu le bese eboη fô ben e é beene esaake bocii.

⁹ Me n'yεne le Nyo' nu ε kaa ε γεε bese bò nu boom bo ntum e bo Jisos e bincilejimε le. Bese nu diεwε bonyii bò bó gεne keeyuwye ya le. Bese nu ε tu wase kenjinjin yî woη wvun e kè bonyii bò bonceendaa bo Nyo' le etaalè.

¹⁰ Bese nu ε tu wase biyuj nje Klistu, geenεn ε ben nu bonyii bo Klistu le bò feefene. Bese nu bonyii bò wεεyi, ε ben nu bò tεmyi. Bonyii wvumte ben, joo bese ekuse.

11 Ε κew lo ε to ε buy keseen e, nu ε bese nu jen, ε kendon yumte bese. Bese jiise ε è nu bincaanca bi ndvù le, ε bonyii nyewle bô bese, ε bese yaa kenke fo nce κε.

12 Ε katene bese lemte bô can yese σε diee fiεε. Bonyii dioo nan'yi bese, ε bese no lεke ε è nu kembonen fô bó le. Ε bó dioo bone bikaa ê bese ejim, é bese kuu κε ε è nu shém.

13 Ε bó dioo jemyi díew yì befε ê bese, é bese no tfuuse ε è nu bô yì lεεtene. Ε to ε buy keseen e, bese nu diεwε mwεεm mvù bó lan ηκoη. Bese nu ε tu wase binfo bi mwεεm e yí won wvun e.

14 Κε me nsaanke mwεεm mvun ê ben nen le me ηgomte le ben ewuumene κε. Me nteete lo ben diεwε boom bem bò nu fitele fiem e.

15 Ε ben cim kenke naa bonyii nteen bò γεεyi ben εκumε Klistu, tu κε è mum nu le ben kenke bo'icen nteen κε. Ε nu me wvù icee wene, njefo è to ge me ε ben σε taashε ben ε bo Klistu Jisos seke me nto nfewcεε saaka we wvù jee ê ben.

16 Nonen, me ε mum ε no nλεke le ben etomyi εκale kenen κε naa no me ntomyi kem.

17 Ε nu shiee wvù me ntum Timatio fô ben e wvù nu waa wem yí Tata le. Wvù nu fitele fiem, ε wvù leeme ten yí saaka wvun e bô fitele fimwaan. Wvù nu ke eto ebvuu etamcε ben no nce wem diεwε wee Klistu le nu. Fiεε fi wvù nu ke esee nu κε fí fi me ηghane n'γεεyi bintaashε bi bonyii bo mbee le bicii dvú mondvuum e monciim.

18 Bonyii bomew nu ε κew wase ε no bensee ye njefo bó kpwaake le κε me mbεε ηke ento ê ben e

4:12 Luk 6:28; Lem 7:60; Lum 12:14; Lem 18:3

4:13 Lam 3:45

4:15 Gal 4:19

4:16 11:1; Fili 3:17; 1Tes 1:6

4:17 16:10; Lem

16:1; 2Kol 1:1

ke.

¹⁹ Geen en, é Tata beje lo, tu è sheke caan é me embvuu ento. E me nu ndioo e nto, nse n'yen le laa bonyii bò bensee ye bodvu kumte ke e è nu diuw nuu bó kenke mvungay mvù ne fò Nyo' le le,

²⁰ njefo ke bvunfon bvù Nyo' le nu fiεε fi diuw wvù kumen e ke. E nu fi mvungay mwew e.

²¹ Ben shieele le me nke entoo neε? Ben shieele le me nke entoo bô ngbwan nuu bô fitele fi kenkonen e noo nyekeey e?

5

Bó ebvuse wee nnyen kenjan ê bonyii bo Klistu le ente

¹ Me nkenke lo nghaw keen'yuw le wee mvu ê ben ente nu e kew wase nce nnyen kenjan. E nnyen kenjan yin nu naa yì è yaa nulo é wee wvù yaa kee ke Nyo' emom ke. Me n'yuke le wee mvu ê ben ente joo kpweε ice.

² Ben yen kfuu yin nnyen e nen, e fanε yaa ebeele lo, e no bensee e è nu ye le? Ben kenke keebvuse lo kfuu wvuwee wee wvù mom fifiε fiεε ê ben ente.

³ Naa no me mbaa enu beene ejise, nu e me nu ke beene ê keyoy e lenlen diεwe me nu beene. Me nu e nsumten wase nsaw

⁴ ê diee di Tata wesebeene wvù Jisos e ekumee wee wvù mom kfuu fifiε fiεε. Ben ke dioo e shii, e me nu beene ê keyoy e, e mvungay mvu Tata wesebeene wvù Jisos e nu ten fó,

4:19 Lem 18:21; Jem 4:15 **4:20** 2:4; 15:24 **4:21** 2Kol 1:23; 13:10

5:1 LeW 18:8 **5:2** 6:12; 10:23 **5:3** Kolo 2:5

⁵ ε ben jo wee wvudvu, nya can Satan e, é wvú ebefe bô nyam ye ye, é keyoy kew ke eboy diuu di Tata wesebeene wvù Jisos nu ke ekase eto le.

⁶ Ben saale ye nen ε fí yaa jee κε. Κε ben kee le bó ke joo fintun]εεν nen caan tow ê mvuum e, ε fí mum ge ε mvuum modvu monciim ben e?

⁷ Ben ebvuse fintun]εεν fî è nu nce wvu yvum ê ben ente, é ben emum enu bonyii bô bofe diewe mvuum mò bó baa gee fintun]εεν jó le κε, ε è nu naa no ben nu. Κε ben kee le Klistu nu Waa Njee wvù Nyo' to gee ncese dvú fô beene le κε diewe wvù bó ké no seεle seke Nkaw Danefey e le?

⁸ Nonen, beene nu diewe bonyii bô diee Nkaw Danefey e ε è nu bô bleed wvù bó baa gee fintun]εεν jó wvù è nu mvuntelem mvù yuule noo keceey. Fo beene enù diewe bonyii bô diee Nkaw wvun ε è nu bô bleed wvu bvuyvuum e wvù bó nu ε gee fintun]εεν jó wvù è nu nce wvù befe noo kenje kè befe κε.

⁹ Ε ηwa' wvù me nto sanεε fô ben e, nu ε me nto nsan le fo ben etaashì ben ε bonyii bô jaanke kenjan κε.

¹⁰ Κε me nto njemyi ε è nu ekume bonyii bo ê won jan bô jaanke kenjan, kenεε bô yeεle ejise yí mwεem e, kenεε bô ngoyte mondvuum joo mwεem mvu bonyii le, kenεε bô bunlee bonyo' bo εcici κε. Ε è nu boba, é ben ekenke keene lo yí won wvun e.

¹¹ Me nto njemyi ε è nu le fo ben etaashì ben ε bo wee wvù teje ekole kew le wen nu waa bwee wesebeene yí Klistu le, bvuu jaanke kenjan, kenεε

5:5 1Tim 1:20 5:6 Gal 5:9 5:7 Ksm 12:1-15; 13:7; Jon 1:29; 1Bi 1:19 5:9 Mat 18:17; 2Tes 3:14 5:11 6:9-10; 2Tes 3:6; Tay 3:10; 2Jon 10

yεele εjise yî mwεem e, kenεε bunlee bonyo' bo εcici, kenεε nan'yi bonyii, kenεε wuu mbvuum ε mó koole, kenεε ngoyte mondvuum joo mwεem mvu bonyii le κε. Fo wee emom naa lo ediekεn bô kfuw wvuwε wee κε.

¹² Κε è nu bvudvuu bvuseεεbeene keesaake bonyii bô yaa nu ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente κε. Bonyii bô è nulo é beene esaake nu bô nu ê kentaashe ente.

¹³ Ε nu fî fî Nwa' Nyo' gayte le,
 “Ben ebvuse wee wvù κεηke κεηγε κè befε ê ben ente.”
 Ε nu ke esaw Nyo' bonyii bô yaa nu κε ê kentaashe le.

6

Fo wee mbee egen eshomse mvu ê bonyii bô yaa nu κε bo mbee le

¹ Κε fî baa enu ληη le é wee ê ben ente κεηke fιεε bô waa bwee, é wvú fey keegen shomse fwe dvu bonyii bô è nu bo Nyo' le, kaa γεν dvú ε è nu fwe dvu bonyii bô yaa gee mwεem teytey κε.

² Κε ben kee le bonyii bô è nu bo Nyo' le nu ke esaw bonyii bo yî wonη wvun e le? No è nu ke esaw ben bó, tu κε è nulo é ben esaw mwεem mvu wεmewεme ê ben ente?

³ Κε ben kee le beene nu ke esaw bonceendaa bo Nyo' le le? No fî nu nonεn, tu è nulo é ben ekee naa ntay keesaw mwεem mvù kooyi yî nshii wvu keseen e.

⁴ Μwεem diεwε mvumwε le ε dίοο kooyi, ben ε ghan nεε ε σε no joo γεne dvú ε è nu fwe dvu bonyii

bò baa kenke naa lo bvudvuu ente jo kentaashe ke bonyii bo mbee le?

⁵ Ben ewuumen. E fen nu le ke wee nu naa lo dvú ê ben ente wvù kenke bvufee keesumten nsaw wee bô wee le?

⁶ Ben kaa nen'yi e wee jo waa bwee gen shomse, shomse e è nu ê bonyii bò yaa nu ke bo mbee le.

⁷ Ben keenu bvuu kenke bonsaw ê ben ente dunji le ben nu e gbwe wase. Ke ben nulo ecine é egee bonyii bomew mwem mvù befe fô ben e le? E ke è nulo ten é ben ecine é efike bonyii bomew ben e?

⁸ Geen, e kaa nen'yi ben gee mwem mvù befe bvuu fiike kenfiw, efey mvunciim, e wee no gee mvumvun mwem e è nu bô waa bwee.

⁹ Ke ben kee le ke bonyii bò gee mwem mvù befe yaa nu ke ekenke bvudvuu ente jo bvunfon bvú Nyo' le le? Fo ben elèlè bikuu binen ke. Ke bonyii bò jaanke kenjan, kenne bò bunlee bonyo' bo ecici, kenne bò jaanke boké' bo bonyii bomew e, kenne bolemsé bò kaase joo bomew, kenne bokene bò kaase joo bomew,

¹⁰ kenne bocoon, kenne bonyii bò yele ejise yi mwem e, kenne bò wuu mbvuum e mó koole, kenne bò nan'yi bonyii, kenne bò ngoyte mondvuum joo mwem mvu bonyii le, nu ke ekenke bvudvuu ente jo bvunfon bvú Nyo' le ke.

¹¹ Mwem mvun nu mvù ben bomew to gee fwele. Geen, e Nyo' ke cuké ben, caw gee, e ben no nu teyey ê wvù ejise. Wvù to ge mwem mvun bô mvungay mvu diee di Tata Jisos Klistu le bô mvu Keyoy kew ke wvù wvù wesebeene le.

Fiεε fi è nulo é wee egeè bô ye ye

¹² Wee nulo eduu le wen keηke mvuηgay keege fiεε ficii fi wen koonke. Geenεn, me ε no ηgayte le ke è nu fiεε ficii fi nulo efi wee ke. E wee nulo eduu ke le wen keηke mvuηgay keege fiεε ficii fi wen koonke. Geenεn me ε no ηgayte ke le, ke è nulo é me encine é fiεε fimew ejo me etfuse é me entu nfwa fi ke.

¹³ Wee mvu ten nulo eduu le, “Mwεεm mvudien nu nje tee, ε tee nu nje mwεεm mvudien.” Geenεn ben ekeè le Nyo' nu ke ebefe bô mvú mvunciim. Ke ye wee nu yi bó ejaanke kenjan dvú ke. Ye wee nu ε è nu keelemte dvú fô Tata le, ε è keηke wvú wvù Tata ye yidvu.

¹⁴ No Nyo' to bvuseε Tata wesebeene yî kpwe le, nu ke leηleη no wvú nu ke ebvuse beene bô mvuηgay mwew mvudvu yî kpwe le.

¹⁵ Ke ben kee le ye yene nu biba bi ye Klistu le le? E nulo é wee ebvuu ege nεε se jo keba ke ye Klistu le egen etaashε bô kpwoon nsake? Ke è nulo é fi enù nonεn ke.

¹⁶ Ke ben kee le é wee taashi wase ye ye bô kpwoon nsake tu bô wvú nu wase ye miaan e? E nu fi fi bó to sanεε le, “Kpwoon bô diemsεn ké taashi, mum tu wase wee mwaan.”

¹⁷ Geenεn, wee wvù taashi bô Tata nu ε bô wvú nu wase fiεε fimwaan ê keyoy e.

¹⁸ Ben elewtè nce nnyεn kenjan. Mwεεm mvù befe mvumew mvù wee gee nu ε ke wvú gee ε è nu

6:12 8:9; 10:23; Gal 5:13; 1Bi 2:16 **6:13** Mat 15:17-19; 1Tes 4:3
6:14 15:15, 20; Lum 6:4; 8:11; 2Kol 4:14 **6:15** 12:27 **6:16**
 Kej 2:24; Mat 19:5; Efe 5:31 **6:17** Jon 17:21-23; Lum 8:9-11; 2Kol
 3:17-18; Gal 2:20

yî ye ye le κε. Geenεn, wee wvù jaan̄ke kenjan̄ gee kebefε ε è nu bô ye ye.

¹⁹ κε ben kee le ye yene nu yew yî Keyoy ke Yuule kè Nyo' nya ê ben cee dvú le? κε è ken̄ke ben bikuu binεn κε.

²⁰ Bó to guy lo ben kenlum e. Nonεn, ben egeè mwεεm bô ye yene ε è nu mvù etoò bô mbense fô Nyo' le.

7

Saaka wvu ekumε kpwoon bô diemsεn

¹ Me nu enya ntfuse keseen ekumε mwεεm mvù ben to san̄εε fô me le. Fíjee le fo wee ekum kpwoon e κε.

² Geenεn, no mmom yî ekumε kenjan̄ nu ekfuñ, fíjee le diemsεn eken̄kè we kpwoon ε kpwoon ken̄ke we diemsεn.

³ Ε diemsεn ken̄ke keegee diew lemme di diemsεn e fô kpwεse le, ε kpwεse ken̄ke keegee tεn diew lemme di kpwoon e fô dweese le.

⁴ κε è bvuu ken̄ke kpwoon mvun̄gay fô εkolε kew e κε, è ken̄ke dweese. Ε nu κε len̄len̄ no κε è bvuu ken̄ke diemsεn mvun̄gay fô εkolε kew e κε, è ken̄ke kpwεse.

⁵ Fo wee ebase jim ê wee le ε è baa nu le è seyse ben bocii ε bee, ε ben nu ege nonεn κε yî kefew e, wvu le ben nulo emum enya bikuu binεn sekekie yî bunle le κε. Ε ben díoo ε ge nonεn, mum kase no nu yî kentaashε kenεn e no ben se shee nu, wvu le fo Satan ke enε eteeyi ben njefo κε ben yaa kee keekemsεn bô bikuu binεn κε.

⁶ Me njemyi fin ke diewe ntefe le, ke è nu nci e me nyaa ê ben ke.

⁷ E è be nu diewe me, é me enshieele le wee tfuu enu se kpwoon ke diewe no me nu. Geenèn, etu ege nee e wee tfuu kenke ke ye nnya yì Nyo' nu e nya ê wvú. Wee mvu kenke yin nnya e wee mvu kenke ye.

⁸ Keseen, fô bonyii bò bee bó emben e noo bò nu boké' bo bonkfu le, me e no ngayte le, fí jee le bó emey nu bó emben ke diewe me le.

⁹ Geenèn, é bó nu se è nulo é bó ewensen bô ye, é wee gom kpwoon kenee diensen e bô wvú taashé no nu, njefo fí jee keetaashé enu nonèn, efey keekpwee bô ye yì nyeyèn.

¹⁰ Fô bonyii bò nu wase yéw e, me e no ngayte le kpwoon eyenè fô wvú egawsen bô dweese. Ke wvun nu nci e wvú buy ê me ke. Wvú buy e è nu ê Tata.

¹¹ Geenèn, é wvú gawsen lo, tu wvú kenke keemey enu wvú emben. E è baa nu nonèn, é wvú kase tu yew dvu dweese e bô wvú mance mwεem mum no nu. E è nu ke ten fí fi me ngayte ê bolemse le ke diensen kenke keekun kpwee ke.

¹² Fô bomew bonyii le nu e me ngayte ê bó le, é wee wvú nu wee mbee kenke kpwoon e kpwoon wvudvu yaa nu ke wee mbee, e kpwoon wvudvu koonke le bô wvú enu, fo diensen wvudvu ebvuse wvú ke. Fifin nu e è gayte me. Ke è gayte Tata ke.

¹³ Kpwoon é no kenke dweese e diensen wvudvu yaa nu ke wee mbee, e wvú koonke le bô wvú enu, fo kpwoon wvudvu ebuy ten ke.

14 Me njemyi nonen, njefo é diemsen wvù yaa nu ke wee mbee kenke kpwese ε è nu wee mbee, tu Nyo' joo ke wase wvù diewe wee we le nje kpwese. Kpwoon ten wvù yaa nu ke wee mbee é no kenke dweese ε è nu wee mbee, tu Nyo' joo ke wase wvù diewe wee we le nje dweese. É è baa nu nonen, tu ke boom bobole yuule ke. Geen, no fi nu, nu ε bó yuule.

15 É wee wvù yaa nu ke wee mbee ne ε no shieele keegawsen, é bó cine dvú. É fi kooy nonen fo diemsen kene kpwoon wvù nu wee mbee ekpwaake le wen kenke ke keenu bó wvù ke. Nyo' to tenje beene le beene eceè ε è nu yî nyakeey e.

16 Wo wvù kpwoon, wo kee fee le ke è nulo é wo ke ege é Nyo' eboyse dwee wo? É wo wvù diemsen kee ten fee le ke è nulo é wo ke ege é Nyo' eboyse kpwee wo?

Wee emey ke enù no Nyo' to tenje wvù ε wvù nu

17 Fiε fi nu, nu ke le wee eceè nce ε è nu wvù Tata nu ε nya ê wvù. Wvù enù ke no Nyo' to tenje wvù ε wvù nu. Fin nu fiε fi me nteete bintaashε bi bonyii bo mbee le dvú mondvuum e monciim.

18 É wee nu ε bó to tenje wvù ε bó ε tfuse wase wvù yew, fo wvù egomtè keenu diewe wee wvù bεε ntffuse le ke. É wee nu dvú wvù bó to tenje wvù ε wvù bεε ntffuse, fo wvù egomtè le bó etfuse wvù yew keseen ke,

19 njefo é wee nu ε bó ε tfuse wvù yew kene bó baa tfuse ke, tu ke fifie kenke fiε keege ke. Fiε fi nu shiee le nu le wee egele bonci bo Nyo' le.

20 Wee tfuu emey ke enù no Nyo' to tenεε wvú ε wvú nu.

21 Ε bó to tenε wo ε wo nu nfwa, fo wo ebuukè ke. Geenεn, é wo kenke je keebuy bvunfaw e, é wo buy fiw.

22 Ben ekeè ε wee wvú Tata to tenεε ε wvú nu nfwa nu ε wvú buy wase bvunfaw e fô Tata le. Ε ε nu ke lenlen ten no wee wvú bó to tenεε ε wvú yaa nu ke nfwa, nu wase keseen nfwa fô Klistu le.

23 Bó to guy lo ben kenlum e. Fo ben enù bonfaw bo bonyii le ke.

24 Nonεn, boom bo bwεεm e, wee emey ke enù bó Nyo' ê je yì wvú to tenεε wvú ε wvú nu jó le.

Ntefe ê bokpwεε noo bokε' bo bonkfu le

25 Keseen, ekume fi bokεε kenεε bolemsε bò bεε bokpwεε le, nu ε ke Tata nu ε see fiεε fi me engay ke. Geenεn, ε me nu enya wεm ηkpawawce diεwε wee wvú Tata nu ε koo shen fô wvú le ε wee nelo ebee fiεε fi wvú gayte le.

26 Me ηkpwaake le nje ηγεw wvú nu keseen, nu ε fi jee le wee emey ke enù no wvú nu.

27 Ε wee kenke wase kpwoon, fo wvú ebvuu egomté keekuj wvú ke. Wee é no nu se kpwoon, fo wvú ebvuu egomté kpwoon ke.

28 Geenεn, é diemsen yen le wen nu etaashε bò kpwoon é bò wvú enu, tu wvú baa ge kebefε ke. Ngon kpwoon ε gen ê diemsen e, tu wvú baa ge ten kebefε ke. Geenεn, ben ekeè ε bonyii bò nu ε taashe nu ε bó nu ke ekenke bonγεw yì won wvun

7:22 Efε 6:6; Flm 16; 1Bi 2:16 7:23 6:20 7:25 1Tim 1:12-14

7:26 Yeli 16:1-4; Lem 14:22; 1Tes 1:6; 3:3-4 7:28 Luk 21:23

e, ε fô me le nu ε me ηgomte keenjgemηgem ben yî ffin e.

²⁹ Boom bo bwεεm e, fiεε fi me njemyi nu le kefew kfufe wase baay keejewsee yî mwεεm mvu yî nshε le fen e. Ε κew yî keseen e ε γεν lo, bonyii bô κηηke wase bokενε ενù diεwε κε bó κηηke κε.

³⁰ Ε bonyii bô beele kpwe ενù diεwε κε bó beele κε, é bô lanlanε ενù diεwε κε fiεε jee bó le κε, é bô guyte mwεεm ενù diεwε bó baa κηηke naa lo fiεε κε.

³¹ Ε bonyii bô gee mwεεm yî wonη wvun e ενù diεwε κε bó κηηke naa lo fiεε keege bô wonη wvun κε. Me njemyi nen, njefo wonη wvun no wvú nu keseen nen, nu ε wvú fele lo.

³² Me ηgomte le ben ενù ε fiεε yaa jewsee ben κε. Wee wvú nu σε kpwoon ké no γεεle bvufee yî saaka wvu εκυμε Tata le no è nulo é wvú egeè κε ε è nu fiεε fi Tata eyuuke njonη bô wvú.

³³ Ε wee wvú κηηke kpwoon ké no γεεle bvufee ε è nu yî mwεεm mvu yî wonη wvun e no è nulo é wvú egee fiεε fi ye ejee kpwεse.

³⁴ Ε wvú mum no nu ε bvufee bwew ε gawsen. Ε nu κε ληληη no fi kpwoon κενεε ηγον kpwoon wvú baa κηηke diemsen e nu. Wvú ké no γεεle bvufee yî saaka wvu εκυμε Tata le no è nulo é wvú enya εκολε kew bô fitele fiew ficii ê wvú. Ε wvú κηηke diemsen ké no γεεle bvufee ε è nu yî mwεεm mvu yî wonη wvun e no è nulo é wvú egeè fiεε fi ye ejee dweese.

³⁵ Me njemyi nen κε keenfi lo ben. Κε è nu le me ηgomte keembanj je fô wee mvu le κε. Me ηgomte ε

è nu le wee ekiεε fiεε fi nu leη, wvu le è nulo é wvú elemte fô Tata le bô fitele fimwaan ε bvufee bwew baa gawsen ke.

³⁶ Ε diemsen leyte wan kpwoon, ε ne ε no yene le gee diwene fô wan kpwoon wvudvu le baa nu leη ke, ε ye ηεyte wase wvú baay, ε fi nu ke le bó etaashe enu, é wvú ge no wvú shieele, taashe bô kpwoon wvudvu. Tu wvú baa ge kebefε ke.

³⁷ Geenεn, diemsen wvù nu ε lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu etaashe enu bô kpwoon wvù wvú leyte ke, ε wee yaa kane wvú le bó etaashe ke, ε wvú wensene ten bô ye ye, ε lese lo fô fitele fiew e le ke bô wvù nu etaashe ke, * tu wvú nu ε ge leη.

³⁸ Fí mum è no nu le, wee wvù nu ε taashe ε no nu bô kpweεe wvù wvú leyte nu ε ge ke leη. Geenεn, wee wvù baa taashe bô we kpweεe nu ε ge naa leη baay. †

³⁹ Kpwoon ké no nu kpweεe wee seke dweese bεε dvú. Geenεn, é dweese nelo ε kpwe, tu è nulo é wvú egεn ê diemsen mvu le wvù wvú shieele é bô wvú etaashe enu, ε wvuweεe wee keηke keenu wee Tata.

* **7:37** Kεnεε le, "... keεkeηke ke lo wvú diεwε kpweεe wvù wvú leyte le," † **7:38** 36 Kεnεε le, "Ε wee keηke waa we ε ne ε no yene le ke wen gee bô waa wen ê je yi leη e ke, ε wan wvudvu ε kpweεe wase ε wvú yene le è be nulo é wan enu bô diemsen, é wvú ge no wvú yene, cinε ε waa we taashe no nu bô dweese, tu wvú baa ge kebefε ke. 37 Geenεn, wee wvù nu ε lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu enya waa wen ê diemsen ke, ε wee yaa kane wvú le wvú enya ke, ε wvú keηke ten mvungay keege fiεε fi wvú shieele, ε lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu enya waa wen ê diemsen ke, tu wvú nu ε ge leη. 38 Fí ε mum ε no nu le, wee wvù nu ε nya waa we ê diemsen nu ε ge ke leη. Geenεn, wee wvù baa nya we ê diemsen nu ε ge naa leη baay." **7:39** Lum 7:2-3

40 Geenen, no me n'yene flem nu é kpwoon wvudvu mey lo nonen, é wvú eyuuke lo njon baay. Me njemyi nen, ε me ηkee le me ηκηke ten Keyoy ke Nyo' le.

8

Saaka ekume mwεem mvudien mvù bó nu ε ge kentanje dvú fô bonyo' le

¹ Me nu njeme keseen ekume mwεem mvudien mvù bonyii gee bintanje dvú fô bonyo' le. E nu keceey no bó duu le beene bocii keηke bvufee. Bvubvun bvufee nulo ege é wee ebensee ε è nu ye. Geenen, ε keηkonen ké no yote lo.

² E wee ne ε no kpwaake le wen kee mwεem, é wvú no kee le wvú baa looci wase kee no wvú keηke keeke ke.

³ Geenen, é wee koonke Nyo', é Nyo' no kee mweten.

⁴ Nonen, fi ekume keediee mwεem mvudien mvù bó nu ε ge kentanje dvú fô bonyo' le nu ε beene kee lo le ke bonyo' ban nu naa lo fiεε ke. Nyo' mey ke mwaan ε wvumvu yaa bvuu nu dvú ke.

⁵ Bonyii bomew joo le bonyo' bomew nu dvú fowe keηεε fokuse fen. E è nu keceey le bonyii joo le bonyo' nu nteen, ε bocee ekole nu ten nteen.

⁶ No bó cim joo nonen nu ε fô beene le nu ε Nyo' mey ke mwaan. E è nu wvú wvù nu Icee wesebeene wvù to bomεε mwεem mvunciim. E beene cee ε è nu nje ye. E Cee Ekole mey ke ten

8:1 Lem 15:29; Lum 12:16; 13:1-7; 14:1; 16:14; Jon 13:34; Lum 15:1-2; 2Kol 8:7-8, 24; Gal 6:10; Efe 5:2 **8:1** Lum 14:1-15:6 **8:3** 13:12; Gal 4:9 **8:4** 10:19-20; Dito 4:35, 39; 6:4-5; Gal 4:8-9 **8:6** 12:5-6; Jon 1:3-4; Efe 4:5-6; Kolo 1:16

mwaan wvù è nu Jisot Klistu. E è nu wvù wvù bó to bomεε mwεεm mvunciim fele can ye le, ε beene keηke ten nshii fele yî ye le.

⁷ Fifi nu fiεε ε è baa nu bonyii bocii ê beene ente bò kee ke. Bonyii bomew bò to shee gee bintaje fô bonyo' bodvu le nen'yi dīoo diee kfuū mvumwε mwεεm mvudien keseen no kpwaake ke le bó bæ diee ε è nu naa mwεεm mvù bó nu ε ge kintaje dvu fô bonyo' bodvu le. E mvuntelem mvubole mvu wεεyi mum no saake bó le mwεεm mvudien mvudvu nu ε befε bô bó.

⁸ Ben ekeè le ke è nulo é mwεεm mvudien ege é beene enu jεεy ê Nyo' εjise ke. Ke beene nu se bó ε die é fifiε ekeηke fiεε keege ke. Beene ε die, jεεy jεεy saa enu ke.

⁹ Fiεε fi nu, nu ke le ben bò kee mwεεm mvun eyenè fo wee ke ne ejo mvunγay mvù wee keηke keege fiεε fi wvù koonke dvú, ege ε è nu fiεε fi waa bwεε wvù wεεyi egbwe lo ke.

¹⁰ E wvuwε wee wvù fitele wεεyi yen ε wo wvù kee mwεεm, diekene bvudvuu bvù bó gee bintaje fô bonyo' le, wvù saa ekoonke ten keediee mwεεm mvudien mvù bó gee bintaje dvú fô bonyo' le?

¹¹ E wvù ge nonen, ke tu wo wvù kee mwεεm nu ε befε wase bô waa bwoo wvù wεεyi wvun wvù Klistu to kpweε nje ye.

¹² E fiεε fi wo ge fin emum enu kebefe ε wo ε ge ε befε bô fitele fi waa bwoo wvù wεεyi le, ε kebefe kedvu nu ε wo ge ε è nu fô Klistu le.

¹³ Nonen, ε è nu le fiεε fi me ndiee, ebeete bô waa bwεεm, me nsaa embvuu en'yuu enkum dvú ke,

wvu le fo wvú ke egbwe ke.

9

Mvungay mvù waa ntum Jisos kenke

¹ Ke è nulo é me engee fiε fi me nkoonke le? Ke me nu waa ntum Jisos e? Ke me nto nu ε n'yen Tata wesebeene wvú Jisos e le? E ke ben ban nu sεw lemme diem fô Tata le le?

² E bonyii bomew cim kicine le ke me nu waa ntum Jisos, tu ke è nulo é ben ten ekicine ke. Ben nu nciise wvù dunçi keceey le me nu waa ntum Tata Jisos.

³ Me ngayte fin ê bonyii bò sowte kenyi kem.

⁴ Ke bese kenke keediekene bvuu wukene nje lemme din e?

⁵ E ke bese ten kon lo ejo bosesε bokεne bò è nu bonyii bo mbee le elene bô bó ke lenlen diewe Bitā bô boom bo ntum e bo Jisos e bomew noo boom bo bwee Tata Jisos e le?

⁶ Fí nu le è mεy ke bee Banaban bò kenke keelemte bô can yese se diekene le?

⁷ E nu wee nci wvù la wvù lemte ε è taale ke wvú fô εkolε kew e? E wee lem weε, é wvú enu se wvú ε die mwεem mvù buyte wεne dvudvu le? E wee ceyte ten nyám, é wvú enu se wvú kamte emben yodvu wuu le?

⁸ Mwεem mvun mvù me njemyi mvun nu ε è nu nkpwawce wee wvu wum maan e? Ke fí nu ke ten ê bonci bo Nyo' le le?

⁹ Muses to nu ε san ê Nwa' bonci le le,

9:1 4:9, 15; 15:8-10; 2Kol 2:14-17; 3:1-3; 5:18-20; 10:7-8, 13; 11:5, 13; 12:11-13; Gal 1:1 **9:4** Luk 10:7-8; Mat 10:10 **9:6** Lem 4:36; 11:22-26; Lem 18:3 **9:9** Dito 25:4; 1Kol 10:11; 1Tim 5:18

“Ɛ wee jo nyam le yí ele egin,
fo wvú esúm diuw nyam yidvu ke.”

Ben kpwaake le Nyo' to jemyi nonen, ε è nu ekumε nyám e?

¹⁰ Wvú to jemyi ε è nu ekumε beene, ε bó to sanj fô beene le njefo wee wvù lemte wεε kenεε è nu wvù gbweci lo, kenke keetaale fwe kee le wen nu ke ekooy fiεε wene fodvu.

¹¹ Ɛ bese fen nu ε jewe ηgow yi ê keyoy e ê mvuntelem mvunen e, é fí enu baay fô bese le keekεnke mwεεm mvu yî nshε le ê ben e?

¹² Ɛ bonyii bomew kenke mvunḡgay keegay le ben enya mwεεm ê bó, tu ke è nulo é ben enya ê bese fesεn lo?

*Baul to baa ejo mvunḡgay mwew mvu waa ntum
Jisos e keefii mwεεm ê bonyii ke*

Geenen, bese baa jo mvumvun mvunḡgay ke. Bese nu ε kuu ε è nu shém yî fiεε ficii le, efey fo fiεε enu dvú keejewsee le fo saaka wvù jee wvu ekumε Klistu ege ne fwe.

¹³ Ke ben kee le bonyii bò lemte yew ncese le nu ε mwεεm mvudien mvubole ké no buyte ε è nu dvú, ε bonyii bò lemte fô ketan ke ncese le ké no boonke ten fô mwεεm mvù bó too dvú fó le?

¹⁴ Ɛ nu ke lenlen no Tata nu ε gay le bonyii bò fewci saaka wvù jee kenke keecee ε è nu yî dvú le.

¹⁵ Naa no fí nu nonen, me mbaa njo mvumvun mvunḡgay ke, ε ke me nsaanke nen le ben ekεw egee fimew fô me le ke. Ɛ è fen nu le wee ege é ye yin yi

me nsaale nje diew Nyo' yì me nfewci ecici enu le me nfii mwεem ê bó, é fí ejee le me ηkpwe lo.

16 Ke me ηκεηκε keensaale ye le me nfewci saaka wvù jee wvu εκume Jisos Klistu ke. E ge Nyo' le me enfewci. E me ntun lo keenfewci, é Nyo' elan ηgew yì yem e.

17 E è fen nu le me ηgee lemme din ε è nu ηkpawwce wem, é me enshieele mmawce. Geenεn, ke è to seyse me ke. E to seyse Nyo' nya can yem e.

18 Kfuu sew wvù è nulo é me ηκεηκε nje lemme din nu naa la? Sew wem nu ke le me enfewci saaka wvù jee ecici, n'yaa nleeme le ben elaake me no me nfewci saaka wvudvu ke.

19 Ben ekeè le ke me nu ê wee ekuse ke. Geenεn, me nu ε ntfuse ekole kem le me enù nfwa bonyii bocii wvu le me enso bó nteen, é bó enu bo Klistu le.

20 Me ndioo nu bee Bojuu, no ηgee ε è nu no bó ké no gee, wvu le me enso bó é bó etu bonyii bo Klistu le. Me ndioo nu bee bó no bó bii bonci bo Muses e, no ηgee ke diewe bó le. Geenεn, n'yaa nu ekuse jo bonci ke, wvu le me enso bonyii ê bó ente.

21 E me ndioo nu bee bonyii bò yaa nu ê boba bonci kuse, no ηgee ke ten diewe wee wvù yaa nu ke ê bonci kuse. Me ηgee nonεn, wvu le me enso ten bonyii boba é bó enu bo Klistu le. Ke è nu le me mbaa nu ê nci Nyo' kuse ke. Me nu ê nci Klistu kuse.

22 E me ndioo nu ten bee bonyii bò wεeyi yì mbee le, ε me ntu ten diewe bó le wvu le me enso ten bó. Me nu ε ntu wase lo fiεε ficii fô bonyii bocii le,

wvu le è nulo é me enge naa la fi è nulo é me enge é bomew ê bó ente ke eboy.

²³ Me ngee mwεem mvun mvunciim nen nje saaka wvù jee wvu ekumε Klistu, wvu le me ηke enkenke ten bvujonke bvù saaka wvudvu nyaa ê bonyii.

²⁴ Ke ben kee le yî kenlewte le nu ε bonyii ké no lewte nteen ε è ke so ke wee mwaanη kenke mmawce? Nonen, ben ten elewtè ê je yî ben ke ekenke mmawce le.

²⁵ Bonyii bo kensεwce le bocii kenεε è nu kensεwce ke kenlewte le, kenεε è nu kfuu kè nεε, ké no yεyi naa ntay. Bó ké no yεyi nonen, keeke ekenke mmawce, ε mmawce wvun yaa nu wvù mey lo ke. Geenεn, ε wesebeene mmawce nu wvù mey lo.

²⁶ Me nlewte kem kenlewte ηgene teytey ε è nu fô bó koole. Ke me nu diεwe wee mvunηko wvù tfumyi ke lo mvunηko ncεw ncεw ke.

²⁷ Me nyεwle bô ye yεm, momte le yî ebii ε è nu fiεε fi leη e, wvu le fo me ηke endioo ε nfεwce wase diεw Nyo' ê bonyii bomew, é Nyo' ekaa ebvuse lo me ηgoo le ke.

10

Beene eyεnè fo fiεε fi to kooyεε bô bonyii bo Israel ke ekooy bô beene

¹ Boom bo bwεem e, me ηgomte le ben ekume ntay fiεε fi to kooyεε bô bo'icee cee boseεbeene

9:24 Fili 3:12-14; 2Tim 2:4-6; 4:7-8; Jεm 1:12; 1Bi 5:4; Mwm 2:10

9:27 Lum 8:13; 13:14 **10:1** Ksm 13:21; 14:21-29

seke bó to læne ηkpwaante. Bó bocii to læne ekuse jo kembew, γεν lente joo yi baay kuse, *

² ε bó mum no nu κε diewε bó nu ε taashε bó bô bo Muses ê kembew kedvu noo ê joo yidvu le.

³ Bó bocii to diee mwεem mvudien ε è to nyaa Nyo',

⁴ wuu ten joo ε è nyaa Nyo', ε wvú to gee ε yí buyte yî kemaan e. Kemaan kedvu to nu Klistu wvù to læne bô bó.

⁵ Naa no bó to yene mwεem mvun e nen, ε nteen bó le no gee κε mwεem mvù fitele ebeete Nyo'. Ε wvú mum yuwyε boba bonyii, ε digvune dibole jiimen ηkpwaante jodvu.

⁶ Mwεem mvun mvù to kooyεε bô bó nu ntefe fô beene le læ fo beene ekηke shieε mwεem mvù befe diewε bó le κε.

⁷ Fo beene eburnleè bonyo' bo εcici no bó bomew to bunlee κε. Bó nu ε san ekumε bó læ, “Bonyii to nu ε shii, dieken, wuken, ja we mum ley bine le no bine fô fimooso le.”

⁸ Fo beene ejaan̄kè kenjan̄ no bó bomew to jaan̄ke, ε Nyo' ge ε bó kpweken bontfuke mbaanfiεε ncow botεte (23,000) yî diuu dimwaan̄ e κε.

⁹ Fo beene emomtè Tata no bó bomew to momte, ε Nyo' ge ε yó tawye bonyii bodvu ε bó kpweken κε.

¹⁰ Fo beene ewvukenè no bó bomew to wvukene, ε Nceendaa Kpwe yuwyε bó κε.

* **10:1** Joo yi baay yin nu yì bó teje læ Joo yì Yεεle (Kensam 14:21-22). **10:3** Ksm 16:13-35; Dito 8:3; Mben 78:24-25 **10:4** Ksm 17:6; Ktj 20:11; Mben 78:15 **10:5** Ktj 14:29-30; Mben 78:31; Ibu 3:17; Jut 5 **10:6** Ktj 11:4, 34; Mben 106:14 **10:8** Ktj 25:1-9 **10:9** Ktj 21:5-6 **10:10** Ktj 14:2, 36; 16:41; 17:6-15; Mben 106:25-27; Ibu 3:17-18

11 Mwεεm mvun mvunciim mvù to kooyεε bô bó nu ntefe fô bonyii le. Ε bó to san nεn λε beene ban bò cee ε è nu kefew kè won kaa wase le, ejoð wεε.

12 Nonεn, wee wvù kpwaake λε wen leeme temyi ntay, eyenè fò wvù ke egbwe.

13 Ben ekeè λε mmom yicii yì too fô ben e nu κε yì ké no too tεn fô bonyii bomew e. Nyo' nu Nyo' kecεεy, ε κε è nulo é wvù ecinε é mmom eto fô ben e fey mvunγay mvunεn κε. Ε mmom too fô ben e, é wvù eduηce κε je yì ben efey jó eso mmom yidvu.

14 Nonεn nsáa yεm shém, me ε no nteete ben λε ben elewtè mwεεm mvu εκumε bonyo' bo εcici.

15 Me njemyi ê ben nεn diεwε ê bonyii bò κηηke bvufee le. Ben ekpwawce ntay λε laa κε fiεε fi me njemyi ê ben fin nu kecεεy ε?

16 Κε beene ké joo fiko fi ntaashε le, nya keyoone ê Nyo', wu yì kentaashε le, tu beene nu ε taashε yì ελεμε ke Klistu le? Ε beene ké dioo ε jo blεed wvu yì kefew kekiε le ε guuten ε die yì kentaashε le, κε tu beene taashi ε è nu yì ye Klistu le?

17 No beene diee blεed wvun nεn nu bonyii nteen ε ntuw nu κε mwaan, tu fí duηci λε beene nu ye yimiaaη, njefo beene diee κε ε è nu ntuw mwaan.

18 Ben ejo kenfewsεn fô bonyii bo Israel e. Wee tfuu wvù diee fiεε fô ketan ke ncese le nu ε taashε wase bô Nyo' yì ncese wvudvu le.

19 Fiεε fi me ηgayte fen nu λε la? Ε fen nu λε mwεεm mvù bó gee bintanη dvù fô bonyo' le κηηke fiεε keege κενεε λε bonyo' bodvu tεn κηηke fiεε keege?

10:11 7:29-31; Lum 15:4 **10:12** Gal 6:1 **10:13** 1:9; Jem 1:13-14

10:14 1Jon 5:21 **10:16** 11:24-25; Luk 22:17-20 **10:17** 12:27

10:18 LeW 7:11-21 **10:19** 8:4

20 Kε è nu nonεn kε. Fiεε fi me ηgayte nu le boncese bò bonyii bò yaa kee kε Nyo' gee nu ε bó gee ε è nu fô bonceendaa bo dεwle le. Kε bó gee ε è nu fô Nyo' le kε. Me ε no ηgayte le fo ben etaashi ben ε bonceendaa bo dεwle le kε.

21 Kε è nulo é ben ewuu ê fiko fi ntaashε le fi è nu fi Tata le, bvuu wuu ê fiko fi Satan e kε. Kε è nulo tεn é ben ediee mwεεm mvudien mvu Tata le bvuu diee mvu Satan e kε.

22 Fo beene egeè fiεε fi shém eton'yi Tata kε. Kε beene tεmyi fele wvú kε.

Wee egeè fiεε ε è nu fi nulo efi tεn waa bwee

23 Beene bomew nεn'yi no duu le bó kεηke mvunγay keege naa fiεε ficii. Geenεn, bó ekeè le kε è nu fiεε ficii fi nulo efi wee kε. ε beene bomew nεn'yi no duu kε le bó kεηke mvunγay keege naa fiεε ficii. ε kε è nu tεn fiεε ficii fi nulo ege é wee eleeme tεmyi yî mbee we le kε.

24 Fo wee egeè fiεε kpwaake kε ε è nu εkolε kew kε. Wee ekpwaakè tεn εkumε waa bwee.

25 Ben edieè nyam yicii yi bó geese fô way yaa sowte laa yí nε fεε le, wvu le fo mvuntelem mvunεn esaakè ben yî fifiε le kε.

26 Me njemyi nonεn, njefo bó nu ε saη ê Nwa' Nyo' le le,
 “ε kεηke Tata woη wvun noo mwεεm mvunciim mvù nu yî dvú le.”

27 ε wee wvú yaa nu kε wee mbee teje ben le ben eto ediekεn, ben é bee ε gεn, é ben no diee fiεε ficii

10:20 Dito 32:17; Mben 106:37; Mwm 9:20 **10:21** 2Kol 6:15-16

10:22 Dito 32:21 **10:23** Lum 14:1-15:6 **10:23** 6:12; 8:7-12

10:24 10:32; 13:5; Lum 15:1-2; Fili 2:4 **10:25** Lum 14:2 **10:26**

Mben 24:1; 89:11

fi bó nya ê ben yaa sowte ke. Fo fitele esaakè ben yî fifiε le ke.

²⁸ Geenεn, é wee mvu nε lo ε see ê ben le mwεεm mvudien mvudvu nu ε bó ε ge kentanε dvú fô bonyo' le, fo ben edie ke wvu le fo wee wvù be seņe ê ben eyenè le ben gee fiεε fi befε, bô fo fitele esaakè wee.

²⁹ Me ηgayte fitele fin ε è nu fi wee wvù be seņe ê ben e. Ke me ηgayte ε è nu finεn ke. Geenεn, è nulo é wee mvu ebife le laa è nulo é wen elu keegeε fiεε fi wen koonke nje fí nu esaake fitele fi wee mvu le le?

³⁰ ε me ndieε fiεε ε me ε nya keyoone kedvu ê Nyo', é wee ebvuu esaake me nje la?

³¹ Me ε mum ε no nduu fiem le fiεε ficii fi wee gee, kenεε wvú dieε ε è nu fidien, kenεε wvú wuu ε è nu fiwuun, ε wvú no gee ê je yì wee mvu yen lo, enyaà mbense ê Nyo' le.

³² Fo ben egeè fiεε fi nulo ebefε bô mvuntelem mvu bonyii le ke, kenεε è nu Bojuu, kenεε è nu bonyii bô yaa nu ke Bojuu, kenεε kentaashε ke bonyii bo mbee le bo Nyo' le.

³³ Me momte fiem keeņgeε fiεε ficii ε è nu fi wee tfuu eyuukè njon. Ke me ηkpwaake ke ε è nu ekumε ekole kem maan ke. Me ηkpwaake ekumε bonyii bocii le me enge é bó ke eboy.

11

No è nulo é wee enu seke wvú bunlee

¹ Ben ebenenè me ke no me mbenjene Klistu.

² Me mbensee ben no ben kumyi me yî fiεε ficii

le bvuu bii mwεem mvù me nto n'yεyεε ben dvù.

³ Geenεn, me ηgomte λε ben ekiεε ntay λε εkolε ke diemsεn tfuu le nu Klistu, ε εkolε ke kpwoon e nu dweese, ε εkolε ke Klistu le nu Nyo'.

⁴ Ε diemsεn bunlee lo, kenεε wvù teete ntum Nyo' ε wvù ε ban εkolε, tu wvù shoose εkolε kew.

⁵ Geenεn, ε kpwoon bunlee, kenεε wvù teete ε ε nu ntum Nyo' σε wvù nu ε ban εkolε ηkuuη, tu wvù shoose ε ε nu εkolε kew. Ke jεεy jεεy wvuwe kpwoon bô wvù nu ε kpwaa εkolε nu dvù ke.

⁶ Ε wvù yen λε ke wen nu eban εkolε kew ke, ε wvù mum kpwaa lo. Geenεn, no ε nu ken'wuumen fô kpwoon e keenu bô εkolε ε bó ε kpwaa, ε wvù mum ban λε εkolε kedvu.

⁷ Ke diemsεn kenke keeban εkolε kew seke wvù bunlee ke, njefo wvù nu nfiεsεn Nyo' bvuu nu bvujonke bvυ Nyo' le. Geenεn, ε kpwoon nu bvujonke bvυ dweese le.

⁸ Ke ε to buy diemsεn yî kpwoon e ke, ε to buy kpwoon yî diemsεn e.

⁹ Ke Nyo' to bom ten diemsεn nje kpwoon ke. Wvù to bom ε ε nu kpwoon nje diemsεn.

¹⁰ Ε nu nje fifiε bô nje bonceendaa bo Nyo' le wvù kpwoon kenke keeban εkolε kew.

¹¹ Naa no fî nu nonεn, fô beene bô nu ε taashe wase beene bo Tata le, nu ε kpwoon yaa nu ke bô εkolε kew maan ke, ε diemsεn yaa nu ke ten bô εkolε kew maan ke.

¹² Fî nu nonεn, njefo no Nyo' to bomεε kpwoon yî diemsεn e nu ε keseen nu ε ε boote kpwoon diemsεn. Ε fiεε ficii nen'yi fô Nyo' le.

13 Ben ten ke taa ente jodvu eyen le laa fi nu len fô kpwoon e keebunlee Nyo' se wvú nu e ban ekole le.

14 Naa no ben yene mwem e, bonyii bocii kee lo le fô diemsen e keege ekole e kí ci baay nu e è nu kenshoose fô wvú le.

15 Geen, e fô kpwoon e nu e keekenke yvuw yi defe nu lo ngone fô wvú le. Nyo' to nu e nya yvuw yi defe e kpwoon le yi ebanyi ekole kew.

16 E wee nu dvú wvú gomte keekicine fie fin, e wvú no kee le ke beene kene bintaash bi bonyii bo mbee le bo Nyo' le bvuu kenke yimi je ke.

Ntefe ekum ntaash

(Mat 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

17 Geen, fie fimew nu dvú fi me ngomte keentefe ben yi dvú le, e è nu fi ben gee e me n'yaa nu embense lo ben yi dvú le ke. Ben ké too shii yi kentaash le e è buy ke fie fi befe efey fi jee.

18 Fie fi me ngomte keen'yaw engay nu le, me n'yuuke le ben ké taashi diewe kentaash ke bonyii bo mbee le, no nu dew jey jey. Me e no n'yene le è nulo enu kecey.

19 Fí lo jee ke le kengawsen enu e ben entelen wvu le bó emum elooe ekiie bonyii bo len e ben ente.

20 Me n'yene le ben ké too yi kentaash le keedie mwem mvudien mvu Tata wesebeene wvú Jisos e, saa die e è nu mvú ke.

21 Me njemyi nen njefo ben ké dioo diekene, e wee no diee ke e è nu mwew mwem mvudien gene fwe, e bomew mum mey jen, e bomew wu mbvuum e mó koo lo bó.

²² Ɛ nu la fi nonen? Ke ben kenke yéw keediekene, wukene dvú le? Nuu ɛ ben gomte keejoo kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le ekuse, gee ɛ bonyii bò fuute wuumene le? Ɛ nulo é me njeme ê ben le la? Ɛ nulo é me embensee ben e? Naa lo, ke è nulo é me embensee ke.

²³ Me nto nu ɛ n'yeyi ben ɛ è nu bô fiɛɛ fi Tata to yeyeyɛ me dvú, le è to nu entan jò bó to nu keegese Tata wesebeene wvù Jisos, ɛ wvú jo ntuw blɛɛd,

²⁴ nya keyoone ê Nyo', guushɛ gay le, “Fin nu ye yem ɛ me ɛ nya nje ben. Ben egeè fifin keekumyi me.”

²⁵ Ɛ bó dieken mese, ɛ wvú jo fiko ge ke lenlen diɛwɛ fwe le, gay le, “Fiko fin nu fi monkan mo monfem mò Nyo' gbwo bô elɛmɛ kem. Ben egeè fifin sekecii wuu keekumyi me.”

²⁶ Fí ɛ mum ɛ no nu le ɛ gɛn naa ɛ buy seke Tata nu ke ekase eto le, nu ɛ sekecii kè ben diee blɛɛd wvun bvuu wuu fiko fin nu ɛ ben fewci ɛ è nu ekumɛ kpwe Tata.

²⁷ Nonen, ɛ è nu naa yɛɛ wvù diee blɛɛd wvudvu kenɛɛ wuu fiko fi Tata le fidvu ê je yì baa jee le ke, tu mwɛɛn gee ɛ è nu kebefɛ njefo wvú baa wvumte ye bô elɛmɛ ke Tata le ke.

²⁸ Wee dioo nu keedie blɛɛd wvun ebvuu ewu fiko fin, ɛ wvú yaw jinɛ ekolɛ kew ntay sɛ no gee nonen,

²⁹ njefo é wee diee blɛɛd wvun, wuu fiko fin yaa kee fiɛɛ fi è nu ye Tata, tu mwɛɛn diee bvuu wuu, joo ɛ è nu nsaw fô ekolɛ kew e.

11:22 Jem 2:5-6 **11:23** 10:16; Mat 26:26-28 **11:25** Yeli 31:31-34;
Luk 22:20; 2Kol 3:6; Ibu 8:6; Ksm 24:6-8; Ibu 9:12 **11:26** Mat 26:29
11:27 11:20-22; Ibu 10:29 **11:28** 2Kol 13:5

³⁰ Ɛ nu fiεε fi bonyii nteen ê ben entelen wεεyi ε bomew cemkene ε bomew ε kpweken wase.

³¹ Geenεn, é beene jinε bikuu bisεεbeene ntay ε sε no diee bvuu wuu, Tata saa ebvuu esaw beene kε.

³² Ɛ Tata saake beene, tu wvú nεci lo beene wvu le fo wvú ke etaashε beene bô bonyii bo yî won wvun e le beene nu ε gbwe nsaw kε.

³³ Boom bo bwεεm e, fí ε mum ε no nu le seke ben ε taashε keedie mwεεm mvudien mvu Tata le, ε ben cεy ε wee tfuu to.

³⁴ Ɛ jen yuu wee, é mwεten dieken fô yew e sε no too wvu le fo wvú ke eto ege fiεε ejo ε è nu nsaw fô ekole kew e kε. Fi ekumε mwεεm mvumew nu ε me nu ηke entefe ben yî dvú le ε è nu seke me ε nto.

12

Nnyá Keyoy ke Yuule

¹ Boom bo bwεεm e, me nu enjeme keseen ekumε nnyá yî Keyoy ke Yuule nyaa ê bonyii. Kε me ngomte le ben enu kenjiwe le kε.

² Ben ekeè le seke ben to bεε bonyii bò yaa kee kε Nyo', nu ε bó to lεε ben ε ben no njimte, mum wvumte bonyo' bo εcici bò nu sε bó nulo ejeme ηkuuη.

³ Me ε mum ε no ngayte le ben ekiεε ntay le é wee nu ε Keyoy ke Nyo' le nu yî ye le, wvú saa ebvuu egay le, “Lon ekoo Jisos” kε. Ɛ wee yaa nulo egay le, “Jisos nu Tata” sε è fici Keyoy ke Yuule wvú kε.

⁴ Ε dioo tu fô nnyá le nu ε bonyii κενκε nnyá jεεy jεεy ε ε nyaa κε Keyoy kemwaan̄ ê bó.

⁵ Bonyii lemte dilemme jεεy jεεy ê kentaashε ke bonyii bo mbee le ente, geenεn ε cee εκολε wvubo nu κε mwaan̄.

⁶ Ε jé nu jεεy jεεy yì bonyii lemte jó, ε ε gee κε Nyo' mwaan̄ λε bonyii egeè dilemme didvu ê yiyε jé le.

⁷ Bó nu ε nya κε wee mwaan̄ mwaan̄ bô ye nnya yi Keyoy ke Yuule keelemte fici kentaashε kecii dvú.

⁸ Ε wee mvu no κενκε ye nnya yì Keyoy ke Yuule nya ê wvú ε ε nu keejemyi diεwε wee wvù κενκε bvufee le, nya yi wee mvu nnya ε ε nu keejemyi diεwε wee wvù kee fiεε le. Ε Keyoy kin nu κε kemwaan̄.

⁹ Ε Keyoy ké nya yi wee mvu nnya ε ε nu fitele fi wvú elese yì Nyo' le ntay, nya yi wee mvu ε ε nu keefεle bincem. Ε Keyoy kin nu κε kemwaan̄.

¹⁰ Ε Keyoy ké nya yi wee mvu nnya ε ε nu keegeε binghaw bi mwεεm e, nya yi wee mvu ε ε nu keeteete bontum bo Nyo' le, nya yi wee mvu ε ε nu bvufee keekeε jεεy jεεy mwεεm mvù nen'yi fô Keyoy ke Nyo' le bô mvù yaa nen'yi κε fô Keyoy ke Nyo' le, nya yi wee mvu ε ε nu mvun̄gay keejemyi diεw yì bó yaa kee κε, nya yi wee mvu ε ε nu keecεεyi mwεεm mvù wee wvudvu jemyi ê bonyii.

¹¹ Bó gee mwεεm mvun̄ mvunciim ε ε nyaa κε Keyoy kemwaan̄ nnya yidvu ê bó. Ε kí gawci ê wee tfuu no kí shieele.

Kentaashε ke bonyii bo mbee le nu diεwε ye wee

12:4 12:27–14:40; Lum 12:6-8; Εfe 4:4 **12:5** 12:28-30 **12:7** 14:26

12:10 14:5; Lem 2:4 **12:11** 7:7; Lum 12:3; Εfe 4:7; 1Bi 4:10

le

¹² Beene kee le ye wee nu ke yimiaaη, geenεn ε yí κηηke biba nteen. Ε naa no biba bidvu cim nu nteen nεn nu ε bí taashi gee ye yimiaaη. Ε nu ke tεn no Klistu bô bonyii bew nu.

¹³ Beene nu bonyii jεεy jεεy, ε bomew nu Bojuu, bomew Boglek, ε bomew nu bonfaw, ε bomew yaa nu ke bonfaw. Ε è nu ke Keyoy kemwaanη kè to taashεε beene bocii keenu ye yimiaaη. * Ε Nyo' to γεke ke ε è nu Keyoy kedvu kemwaanη fô mvuntelem mvusεεbeene le.

¹⁴ Ke ye wee nu ke keba ke ye le kemwaanη ke. Ε nu biba nteen.

¹⁵ Ε ekale cim nε ε gay le, “No me mbaa nu kebo ke, tu ke me mbεε keba ke ye le ke”, fifiε saa ege é kí emum enu sε è nu keba ke ye le ke.

¹⁶ Kentuηtuη ε nε tεn ε gay le, “No me mbaa nu jise ke, tu ke me mbεε keba ke ye le ke”, fifiε saa ege é kí emum enu sε è nu keba ke ye le ke.

¹⁷ Ε ye wee yicii be mεy ke jise, é wvú eyuuke mwεεm bô la? Ε yí be mεy ke kentuηtuη, é wvú eyuuke nsam fiεε bô la?

¹⁸ Fiεε fi nu, nu le Nyo' to nu ε bom wee seyse biba biew bi ye le jεεy jεεy no wvú kooηke.

¹⁹ Ε ye wee be nu ke keba kemwaanη, é yí enu nεε le?

²⁰ No fí nu, biba bi ye le nu nteen. Geenεn ε bí ε taashε ε ge ye yimiaaη.

²¹ Ke è nulo é jise egay ê kebo le, “Ke me nshieele wo ke.” Ε ke ekole nulo egay tεn ê bikaa le, “Ke me

12:12 12:27 **12:13** Gal 3:27-28 * **12:13** Ke nεε le, “Ε è nu ke Keyoy kemwaanη kè to joε beene bocii é bó sε lese beene ê joo keenu ye yimiaaη.”

nshieele ben ke.”

²² Fiεε fi kaa nu, nu ε biba bi ye le bì yen'yi ε bí wεεyi lo nu bì ke è nulo é ye wee enu se bí ke.

²³ Ε biba bi ye le bì beene joo ε bí nu ncεw, nu bì beene taale fó ntay. Ε biba bì beene ké no wuumene keedunçi ê bonyii nu bì beene ké no banji.

²⁴ Ε biba bì bonyii yεne, nu bì yaa shieele ε bó etaalè fó nonεn ke. Nyo' nu ε seyse ye wee ê je yì ε bó ewvumtè biba bì yen'yi ε bí nu ncεw e.

²⁵ Wvú to ge nonεn wvu ε fo kenγawsεn enu yì ye le ke, ε keba etomtè kemew, ε kemew tomtè kemew.

²⁶ Ε keba ke ye le kemew nε ε no yuuke nsase, tu biba bidvu bicii nu eyuuke nsase. Ε bó seyse keba ke ye le kemwaan, tu bí bicii nu elanlanje bô kí.

²⁷ Ε dïoo tu fô Klistu le nu ε ben bocii nu ye ye, ε wee mwaan mwaan ben e nu keba ke ye yidvu le.

²⁸ Nyo' nu ε gεε bonyii bò elemtè dilemme jεεy jεεy ê kentaashε ke bonyii bo mbee le. Ε bo fwe nu boom bo ntum e bo Jisos e, ε bò bii bó le nu bonyii bò teete bontum bo Nyo' le, ε bò bii bó le nu bonyii bò yεεyi bonyii. Ε gεε bomew ε è nu bonyii bò egeè binghaw bi mwεεm e, bomew bò eflè bincεm, bomew bò eficì bonyii. Ε gεε bomew ε è nu bò eseyseè no dilemme egεne, ε bomew nu bò kee keejemyi díεw yì bó baa kee yí ke.

²⁹ Ke è nu bonyii bocii bò nu boom bo ntum e bo Jisos e ke. Ke è nu bocii bò teete bontum bo Nyo' le ke. Ke è nu bonyii bocii bò yεεyi bonyii ke, ε ke è nu

12:26 Lum 12:15; 2Kol 11:29 **12:27** 6:15; 10:17; 12:12; Lum 12:4-5; Εfe 4:4, 16; 5:30 **12:28** 12:8-10; 14:1-4; Lem 13:1; 15:32; Εfe 4:11-12

bocii bô gee binghaw bi mwεem e ke.

³⁰ Ke è nu bonyii bocii bô keηke nnya keefele bincem ke. Ke è nu bocii bô nulo ejemyi díew yi bó baa kee ke. E ke è nu ten bonyii bocii bô nulo eceeyi mwεem mvù bonyii jemyi ê díew yimi le ê bonyii ke.

³¹ No nnyá yin yicii nu nen, ben eshieelè ntay keekeηke nnyá ε è nu yi kuuke fele yicii. Geenεn, me nu nduηce ê ben fiεε fi fele mwεem mvun mvunciim.

13

Keηkoηen fele mwεem mvunciim

¹ E me nciim ηkee keenjeme díew bitum bicii naa noo díew bonceendaa bo Nyo' le, se me ηkeηke keηkoηen fô bonyii le ηkuuη, tu me ηkumte ke ε è nu diuw diewe ηgem wvù caake, keηεε bikaηkaη e ε wee kpwaake.

² E me nciim ηkeηke naa mvuηgay keenteete bon-tum bo Nyo' le, ηkee mwεem mvunciim naa noo mvù nu ê kenyile le, ε nlese fitele yî Nyo' le naa ntay wvù è nulo é me emvuwyi dikum, geenεn se me ηkeηke keηkoηen fô bonyii le, tu me nu ke lo fiεε fi εcici.

³ E me nciim njo mwεem mwem mvunciim ε ηgaw ê bonyii, ε nya ten ye yem le bó eton, * geenεn se me ηkeηke keηkoηen fô bonyii le ηkuuη, sew wvudvu saa enu ke.

12:31 14:1 **13:1** 8:1; Lum 13:8-10 **13:1** 2Kol 12:3-4 **13:2**
 12:8; Mat 7:22; 17:20 **13:3** Dan 3:19-20; Mat 19:21 * **13:3**
 Boηwa' bo boyvuum bomew keηke fen le, "Nya ten ye yem le me nsaale ye."

⁴ Wee wvù kenke kenkonen fô bonyii le ké no kuule shém, bvuu gee gee di jee fô bonyii le. Ke wvuwε wee ké no bene kendon ke. Ke wvú ké no saale ye kenεε bensee ye ke.

⁵ Ke wvú ké no ηasene yî bonyii le ke. Ke wvú ké no kpwaake ke ε è nu ekole kew ke. Ke wvú ké ton'ye shém cekey ke. E ke wvú ké no geele wee fô fitele le ke.

⁶ Ke wvú ké no yuuke njon bô fiεε fi befε ke. Wvú ké no yuuke njon ε è nu bô fiεε fi nu keceεy.

⁷ Ke wee wvù kenke kenkonen ké no yene jay wee mvu le ke. Wvú ké no fiisene mwεεm mvunciim, taale ke fwe yî fiεε le ficii, bvuu suule shém yî fiεε le ficii.

⁸ Ke kenkonen ké ka ke. Geenεn ε kefew nu eyuu eto kè mvunγay mvù Nyo' to nyae le bonyii eteete bontum bew dvú nu ke eka, é díew yî bonyii jemyi yî bó baa kee yî ke eka, é mvunγay keekee mwεεm ntay ke eka tεn.

⁹ Mvú nu ke eka nonεn njefo beene kee mwεεm keseen ke lo keβεse keβεse, teete bontum bo Nyo' le ke keβεse keβεse.

¹⁰ Geenεn ε è nu ke enu seke beene ε loocε wase ε kocεn é mwεεm mvu keβεse keβεse emum eka.

¹¹ E to nu seke me nto nu wan caan, ε me no njemyi diεwε wan e, ηkpawaci mwεεm diεwε wan e, n'yene mwεεm diεwε wan e. Me ε ndioo ntw wase ε mum ε ncine nce boom e.

¹² Keseen nu ε beene yene mwεεm e jiwejiwe diεwε ê kenλεεy e. Geenεn è nu ke enu kefew kekie le é mvú eyuu ê beene εjise. Keseen nu ε me ηkee mwεεm keβεse keβεse, ε è nu ke enu sekekie, é me

emum emese enkieε mwεem mvunciim κε no Nyo' kee me.

¹³ Mwεem nu mvuntentem mvù nu ke emey eleeme fò. Mwεem mvudvu mvun nu: keelese fitele yî Nyo' le, bô keetaale fwe yî ηkawma Nyo' le, noo keekεηke keηkoηen. Ε keηkoηen nu fiεε fi kuuke ente jo mvú fele mvú mvunciim.

14

Keebvuu jemyi ekumε nnyá Keyoy ke Yuule

¹ Ben egεεlè keηkoηen fwe dvu mwεem mvunciim, geenen ekeηkè ten shiee ntay fô nnyá yî Keyoy ke Yuule nyaa ê bonyii le, efey mvunciim, nnya keeteete bontum bo Nyo' le.

² Ε wee jemyi ε è nu díεw yî bó baa kee yí κε, tu κε wvú jemyi ê bonyii κε, tu wvú jemyi ε è nu ê Nyo', njefo κε wee yaa yuuke fiεε fi wvú jemyi κε. Wvú jemyi ε è nu mwεem mvu ê kinyile le ê mvunγay mvu Keyoy ke Yuule le.

³ Geenεn, wee wvù teete bontum bo Nyo' le ké no jemyi ε è nu ê bonyii, gee ε bonyii kuu yî mbee le, bvuu yvuwse mvuntelem mvubole, bvuu gee ten ε mvuntelem mvu bonyii le λεεtene.

⁴ Ε wee wvù jemyi díεw yî bó baa kee yí κε ké no fici κε ε è nu εkolε kew maη. Geenεn, ε wee wvù teete bontum bo Nyo' le ké no fici ε è nu kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii.

⁵ Me ε no ηkooηke le ben ejemyi díεw yî bonyii baa kee yí κε. Geenεn, ε fiεε fi me ηkooηke baay nu le ben eteetè ε è nu bontum bo Nyo' le ê bonyii. Wee

13:13 Kolo 1:4-5, 23; 1Tes 1:2-3; Tay 2:2; Ibu 10:22-24; 1Jon 4:16

14:1 13:8

14:2 12:10

14:4 14:26

14:5 Ktnj 11:29

wvù teete bontum bo Nyo' le nu shiee le fele wee wvù jemyi díew yì bó baa kee yí ke. E è fen baa nu le wee mvu ebanke díew yidvu wvu le kentaashε ke bonyii bo mbee le eyuw ntay é fí efi bó.

⁶ Boom bo bwεεm e, é me ne keseen ε nto fô ben e, ε no njemyi ê díew yì bó baa kee yí le ke, é fifie efi ben yî la le? Fiεε fi nulo efi ben nu ke seke me nu ε nto bô fiεε fi fifε fi Nyo' nu ε dunce ê me, kenεε fiεε fimew fi wvù gomte le me enge é ben ekiεε, kenεε ntum we mvu le me entefe ê ben, kenεε fiεε fimew le me en'yεεyi ben dvú.

⁷ Bó ejo ke fiεε diεwe ndon kenεε kome le mvù yaa kenke ke keyoy. E nulo é wee ege neε se kieε fiεε fi mvú jemyi se bó ε ton kenεε ε kum ê je yi len e?

⁸ E wee ne le wen eton son jem, ε fanε ton ê je yi len e, é bonyii ege neε se buy jem?

⁹ E nu ke lenlen no é ben jemyi díew ê bonyii se bó yuuke lo, é bó ke ege neε se kieε fiεε fi ben jemyi? Ke tu njeme wene nu laayi ke lo yî fwefwe le.

¹⁰ Ke è nu kemanen le dikfuu di díew e nu yî nshe le fen dí le dí le ke. E ke yimi nu dvú yì nu se bó kee kenyi kedvu ke.

¹¹ Geenεn, é wee ne ε no jemyi ê me ê díew e se me n'yuuke yí ηkuun, tu wvù nu enu diεwe wee ketum e fô me le, ε me nu ten diεwe wee ketum e fô wvù le.

¹² Me ε no ηgayte ê ben le no ben gomte le mvungay mvu Keyoy ke Yuule le eyen'yi ê ben ente, ben emum emom ntay keekenke e è nu nnyá yiyε yì nulo ege é kentaashε ke bonyii bo mbee le ekuù lo.

¹³ Fí ε mum ε no nu le, é wee jemyi díew yì bó baa kee yí ke, é wvù no bunlee le Keyoy ke Nyo' le enya wen bô bvufee keεεyi fiεε fi wvù jemyi ê bonyii.

14 **Ɛ** me ne e no mbunlee ê díew yì bóa kee yí le ke, tu me nu mbunlee ê keyoy kem e, geenen e me n'yaa mbunlee bô bvufee bwem ke.

15 No fí nu nonen, me nu enge nee? Me nu embunlee ê keyoy kem e, mbunlee ten bô bvufee bwem, en'yemte ê keyoy kem e, n'yemte ten bô bvufee bwem.

16 **Ɛ** fuw ke nonen, wo e ne e no bensee Nyo' ê keyoy kuw e, é wee mvu wvù be nu fóa yeke ke lo ke ege nee se bee le, “Fí enù nonen” yí keyoone kè wo be nyaa le se wvù be yuuke díew yì wo jemyi?

17 **Ɛ** wo nya keyoone nonen, e cim e nya naa ntay nee, tu ke è nulo é fí efi wee mvu we ke.

18 Me nyaa keyoone ê Nyo' le me njemyi díew yì bóa kee yí ke nfele naa lo ben bocii.

19 Geenen, no me ncim njemyi nonen é me ndioo nu ente jo kentaash e ke bonyii bo mbee le, e me no nkooŋke keenjemyi bô bvufee bwem e è cim nu naa ke díew shen, wvu le me n'yeyi bóa, efey keejemyi díew bontfuke yuufe (10,000) se bóa kee yí ŋkuuŋ.

20 Boom bo bwem e, fò ben ekeŋkè bonkpawce bo boom bo caan e ke. Ben enù ke diewe mvunley mvu boom e mvù yaa kee ke wase fi e ekume kebefe. Geenen, ekeŋkè bonkpawce e è nu bo ngaybonyii le.

21 Bó nu e saŋ ê Nwa' bonci le le,
 “Me wvù Tata Nyo' ngayte le me nu ŋke enjemyi ê bonyii ban dew botolo le,
 ê díew yì bóa kee yí le ke.
 Geenen, ke fi fi e nu ke ege é bonyii ban emum eyuw me le ke.”

²² Fí ε mum ε no nu λε, keejemyi díεw yì bó baa kee yí κε, nu nciise wvù duñci mvuñgay mvu Keyoy ke Yuule le ê bonyii bò yaa nu bo mbee le κε. Κε è nu nciise ê bò nu bo mbee le κε. Geenεn, ε nnya keeteete bontum bo Nyo' le nu nciise wvù duñci mvuñgay mvu Keyoy ke Yuule le ê bonyii bò nu bo mbee le, ε è yaa nu κε ê bò baa nu bo mbee le κε.

²³ Ε ben, kentaashε ke bonyii bo mbee le bocii nε ε to yì kentaashε le, wee tfuu ε mum ε κεw ε no jemyi κε ε è nu díεw yì bó baa kee yí κε, bonyii bo ncew κεnεε bonyii bó baa nu bo mbee le, ε nε ε ley, ε yuw no ben jemyi, bó saa ekpwaake λε ben ghaanene lo?

²⁴ Geenεn, é wee tfuu teete ε è nu ntum Nyo', wee wvu ncew κεnεε wvù baa nu wee mbee ε ley, é fiεε fi ben jemyi ege é wvú ekiεε λε wen nu wee wvù befe, é fí esaake wvú fô fitele le,

²⁵ é mwεεm mvù nyiime fô fitele fiew e, eyenε emwa. Nonεn, é wvú emum etum envuw fokuse, enyaa mbense wvu baay ê Nyo' gayte λε, “Nyo' nu naa ben ε bó.”

No è nulo é kentaashε ke bonyii bo mbee le ebun-lee, gee mwεεm λεη

²⁶ Boom bo bwεεm e, fiεε ficii fi me njemyi nu λε la? Fí nu λε, seke ben ε to yì kentaashε le, ε wee wvù κεηke ηkiee keeyem no nu, ε wee n'yεεyi nu, ε wvù κεηke fiεε fi Nyo' nu ε duñceε ê wvú nu, ε wvù kee keejeme díεw yì bó baa kee yí κε nu, ε wvù kee keeεεyε díεw yidvu é bonyii eyuw enù ten. Ben egeè mwεεm mvunciim ê je yì è nulo é mvú efiì lo kentaashε ke bonyii bo mbee le.

27 Ɛ bonyii nu keejeme díew yì bó baa kee yí ke, é bó jeme ke bofɛɛ kɛnɛɛ botete maan̄. Ɛ bó dioo jemyi no jemyi wee mwaan̄ mwaan̄ ε wee mvu cɛɛyi fiɛɛ fi bó jemyi ê bonyii.

28 Ɛ wee baa nu dvú wvù ecɛɛyi fiɛɛ fi bó jemyi, é bó no nu diuw tfu ê kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ente, ε wee jemyi ke wase ê shem ê shem fô ekolɛ kew e bô Nyo'.

29 Ɛ bonyii bô teete bontum bo Nyo' le nu dvú, é bofɛɛ kɛnɛɛ botete jeme ê bonyii. Ɛ bó dioo jemyi ε bomew no yeese fiɛɛ fi bó jemyi ntay.

30 Ɛ Nyo' fɛn nu ε duŋce fiɛɛ é wee mvu wvù be ε shii dvú, é wee wvù be jemyi wase wɛ cife, nya je ê wvuwɛ wee jeme.

31 Ben ekeè le ben bocii nulo etefe bontum bo Nyo' le. Ɛ ben dioo teete, no teete wee mwaan̄ mwaan̄ wvu le bonyii bocii eyɛɛyi mwɛɛm ê ben, é ben ebvuu ege é mvuntelem mvubole bocii eyvuwsè.

32 Bonyii bô Nyo' nu ε nya yibo nnya keeteete bontum bew keŋke mvuŋgay ê we jo nnya yidvu,

33 njefo ke Nyo' nu Nyo' kembvuŋse ke, Nyo' nu Nyo' kenlɛɛɛn.

No fí nu ê bintaashɛ bi bonyii bo mbee le bô è nu bo Nyo' le bicii,

34 seke bokɛnɛ nu ê kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ente, no nu diuw tfu. Ke bó baa nya bó bô mvuŋgay keejemyi ke. Bó keŋke keeyuuke lo bolemɛ le, ε è nu no nci jemyi.

35 Ɛ fiɛɛ nu dvú fi bó gomte keekiɛɛ, é bó bife ê bole' bobole seke bó ε tu jim yew, njefo è nu ken-

shoose fô kpwoon ejemyi ê kentaashε ke bonyii bo mbee le ente.

³⁶ Ben ekeè λε κε è to κεω ben διεω Nyo' κε. Nu λε è to κεω ben ε? Ε κε è μεγ κε ben bò διεω Nyo' nu ε γεν wase fô κε. Nu λε è μεγ ben ε?

³⁷ Wee wvù kee naa λε wen nu wee wvù teete bontum bo Nyo' le, κενεε wvù kee λε Nyo' nu ε nya wen bò nnya ye yi Keyoy ke Yuule, wvù κηηκε keebee λε fiεε fin fi me nsaj fô ben e nu ε è gay Tata λε me ensaj.

³⁸ Ε wee baa ebee fí, tu bó nu ema lo ten wvù bó fiew fiεε.

³⁹ Boom bo bwεεm e, fí ε mum ε no nu λε, ben εκηηκè shiee baay ε è nu keeteete bontum bo Nyo' le. Geenεn, fo ben etun fo bonyii ejemyi διεω yi bó baa kee yi κε.

⁴⁰ Ben dioo gee mwεεm mvun mvunciim, no seysee ntay, gee ê je yi jee le.

15

Jisou Klistu to nu ε buy yi kpwe le

¹ Boom bo bwεεm e, me ηgomte keseen keenjume ben εκυμε saaka wvù jee wvù me nto nfewcεε ê ben ε ben fiεn, ε no leeme yi dvú le keseen.

² Ε nu saaka wvudvu wvun wvù boysee ben é ben fen jici dvú ntay. Ε fuw κε nonεn, tu ben to beηε κε ε è nu ecici.

³ Ben ekeè λε me nto nu ε nya fiεε ê ben ε fí kuuke baay fele lo mwεεm mvunciim. Ε è nu κε fí fi bó to nyaε ê me. Fiεε fidvu nu λε Klistu to nu ε kpwe fô

bibefe bisεεbeene le ke lenlen no bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le,

⁴ bô le bó to nu ε dwey wvú, ε è ke no nu ediuw eta ε Nyo' bvuse wvú yî kpwe le ke lenlen no bó to sanεε ê Nwa' Nyo' le,

⁵ noo le wvú to nu ε dunεε ekole kew ê Bitá, * bvuu dunεε ten ê boom bew bo ntum e bo yuufe ncow bofεε.

⁶ Ε wvú ke dunεε ten ekole kew ê bonyii bo mbee le ε bó nu bvudvuu bvumwaan fele wee gee tin. Bonyii nteen ηgoo yin e bεε ke naa dvú eben, ε bomew ε kpweken wase.

⁷ Ε wvú ke bvuu dunεε ekole kew ê Jem, bvuu dunεε ê boom bew bo ntum e bocii.

⁸ Ε è ke dioo nu ejim, ε wvú dunεε ten ekole kew ê me wvun wvú nu ente jo boom bo ntum e bo Jisos e diεwε wan wvú bó to bokεε kente le.

⁹ Me njemyi nonen njefo me nu lo diεwε wee wvu caan e ente jo boom bo ntum e bo Jisos e bocii. Ε me mbaa encim enkpwenten wvú bó etenje me le waa ntum Jisos ke, njefo me nto mbone bikaa ejim jo kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le.

¹⁰ Geenεn, ε Nyo' buw me, ge ε me no nu fiεε fi me nu fí keseen. Ke nfi wvun wvú Nyo' to nyaε ê me to nu ε la εcici ke. Me nto nu ε ηkaa nlem naa nfey lo boom bo ntum e bo Jisos e bocii. Geenεn, ε ke ε to lemte me bô mvunγay mwem ke. Ε to nu nfi wvun wvú Nyo' to buwεε me dvú wvú to lemte yî

15:4 Jona 1:17; Mat 12:40; Jon 20:9; Lem 2:24-31 **15:5** Mat 28:16-17; Luk 24:34, 36; Jon 20:19 * **15:5** Dieε di Bitá din nu ê diεw Glek e le Sefas. **15:7** Luk 24:50 **15:8** 9:1; Gal 1:15-16; Lem 9:3-6 **15:9** 1Tim 1:12-16 **15:9** Εfe 3:8; Gal 1:13-14 **15:10** 2Kol 11:23

yem e.

¹¹ Fí ε mum ε no nu λε κενεε ὲ to nu me wvù to fewceε saaka wvun ê ben, κενεε ὲ to fewci bó, tu ὲ nu κε fιεε fimwaan̄ fì bee bó fewci, ε ben to bee fí le.

Beene nu ke ebuy ten yî kpwe le

¹² Keseen no bese fewci λε Klistu to nu ε buy yî kpwe le, ben bomew ε ge neε ε se no duu λε κε bonyii bò kpweκεn wase nu ke ebuy yî kpwe le κε?

¹³ Ε ὲ fen nu keceεy λε κε bonyii bò kpweκεn wase nu ke ebuy yî kpwe le, tu κε Klistu to nu ε buy ten yî kpwe le κε.

¹⁴ Ε ὲ nu λε Klistu to baa buy yî kpwe le, tu fιεε fì bese fewci nu εcici, ε mbee wene nu ten εcici.

¹⁵ Ε ὲ fen nu nonen, tu bese teyte fιεε yî Nyo' le εcici, njefo bese ghane fewci λε wvù to nu ε bvuse Klistu yî kpwe le se wvù to nu ε bvuse ηkuuη, ὲ ὲ fen nu keceεy λε κε bonyii bò kpweκεn wase nu ke ebuy yî kpwe le κε.

¹⁶ Ε ὲ fen nu keceεy λε κε bonyii nu ke ebuy yî kpwe le, tu κε Klistu to nu ε buy ten yî kpwe le κε.

¹⁷ Fí ε no nu λε ὲ ὲ fen nu λε Klistu to baa buy yî kpwe le, tu mbee wene nu εcici, ε bibefe binen beε κε yî yene le.

¹⁸ Ε fí emum enu ten λε bonyii bò nu ε kpweκεn wase ε bó to taashε bó bo Klistu nu ε la wase εcici.

¹⁹ Ε beene gεεle bvufee yî Klistu le, taale λε wvù effi beene ε ὲ nu κε yî nshii wvun e maan̄, tu beene nu bonyii bò shen ekoole bonyii dvú yî won̄ wvun e fele lo bonyii bocii.

20 Geenɛn, keceɛy kedvu nu ɛ Nyo' to nu ɛ bvuse Klistu yî kpwe le. Ɛ è nu Klistu wee wvu fwe wvù ceɛɛɛ je fô bonyii bô nu ɛ kpweken wase le.

21 No wee mwaan to geɛ ɛ kpwe to fô bonyii le bocii, nu ke ɛɛɛɛ no wee mwaan nu ɛ ge ɛ bonyii nu ke ebuy yî kpwe le.

22 Fí ɛ no nu ɛ no bonyii bocii kpwee njefo bó nu kfuu di Adam e, nu ke ɛɛɛɛ no bonyii bocii nu ke ebuy yî kpwe le njefo bó nu bonyii bo Klistu le.

23 Geenɛn, ɛ wee nu ke ebuyte ke ê kew kefew e. Ɛ Klistu nu wee wvù to yawɛɛ ceɛ je buy. Ɛ wvù nu ke dɔo ɛ kase ɛ to, é bonyii bô nu bew emum ebuy tɛn.

24 Fí nu ke dɔo ɛ kooy nonɛn, é emum enu kefew kè won nu eka. Klistu nu ke efiwɛ bvunfon bô mvunɔay noo bvukuke bvucii bvù saake keseen, emum etfuse bvunfon bwew ê Nyo' Ice.

25 Ɛ wvù wvù Klistu keɛke ke keesaake egen ebuy seke Nyo' nu ke egɛɛ bonyii bew bo bvuban e bocii ê wvù ɛkuse é wvù etome bikaa yî bó le.

26 Ɛ wee bvuban wvu ɛjim wvù wvù nu ke emɛse efiwɛ nu kpwe.

27 Ɛ nu fiɛɛ fi bó to saɛɛ ê Nwa' Nyo' le ɛ,
 “Nyo' nu ɛ geɛ wase mwɛɛm mvunciim ê wvù ɛkuse wvù ɛ no saake.”

Geenɛn, keegay ɛ mwɛɛm mvunciim nu ê wvù ɛkuse yaa mum nu ɛ Nyo' wvù geke mwɛɛm mvunciim ê wvù ɛkuse nu tɛn ê wvù ɛkuse ke.

15:20 6:14; Kolo 1:18 15:21 15:45-49; Keɛ 3:17-19; Lum 5:12, 14, 18 15:22 2Kol 5:17 15:23 15:51-52; 1Tes 4:16 15:24 Dan 2:44 15:25 Mben 110:1; Mat 22:44 15:26 Mwm 1:18; 20:14; 21:4 15:27 Mben 8:6

28 **Ɛ** nu ke enu seke mwεεm mvunciim nu wase ê Klistu ekuse ε wvú saake, é wvú wvú Waa Nyo' emum egεε ekolε kew ekuse jo Ice wvú gεke mwεεm mvunciim ê wvú ekuse, wvu le Nyo' emum enu εwe jo fiεε ficii mondvuum monciim saake.

29 **Ɛ** è baa nu le bonyii bò nu ε kpweken wase nu ke ekase buy yî kpwe le, bó ε no leese bonyii ê joo yî bvudvuu bvυ bonyii bò kpweken wase le nje la? Bó leese bó ê joo nonεn le sεw wvudvu nu la?

30 Bese tεn ε no ghane yuu ye nεn nje la?

31 Boom bo bwεεm e, me nu diuw kpwe le εdiuw εcii. Me njemyi mwεεm mvun nεn njefo me n'yuuke ye yî fiεε fi Klistu Jisos wvú Tata wese-beene nu ε ge fô ben e fele can yεm e.

32 **Ɛ** è baa nu le bonyii bò kpweken wase nu ke ebuy yî kpwe le, no bonyii ké no jemyi mwεεm, ε me ηke ηgen Ɛfus, ε bonyii ε bó ηale diεwe nyám yi ηkpwaante le no diuu bee bó gomte keesaaye lo me, le sεw wvudvu nu la? **Ɛ** me enfanε nlu lo engay le fí enù no bó ké no duu le, “Beene ediekenè, wukenè njefo ntfuu nu ε bó nu ebuy ekpweken” e?

33 Fo wee elεelè ben ke. Ben ekeè le, “**Ɛ** wee wvú kenje kew jee lene bò ηgoo yì befε, é ηgoo yidvu ebefε bò wvú.”

34 Ben etee bvufεε bvunen jim, ecinε kebefε le. Me n'yεne le ke ben bomew kee Nyo' ke. **Ɛ** me njemyi nεn keenje le ben ewuunenè.

Ye yì bonyii nu ke ebuyte dvú yì kpwe le

15:28 Lum 11:36 15:30 Lum 8:36 15:31 2Kol 4:10-11
 15:32 Yεsa 22:13; Luk 12:19-20; 2Kol 1:8 15:34 Mat 22:29; Lum
 13:11-14; Ɛfε 5:6-17

35 Ε nulo é wee mvu enε ebiite le laa bonyii nu ke ebuyte yî kpwe le nεε le le? Bó nu ke ekeηke ε è nu kfuu ye yì nεε le?

36 Wvuwε wee wvù biite nonεn nu keyuη. Ke wvú kee le bó ké jewyi fiεε fí saa ke ebuy se fí ε yaw ε kpwe le?

37 Ke ye fiεε fi bó ké jewe nu yí yì ké buy no kuu κε. Bó ké jewe κε ε è nu ηgow εyineyin, keνεε è nu ηgow εgin, keνεε è nu yi la,

38 ε Nyo' mum nya ηgow yidvu bô ye yì wvú shieele. Ε wvú nyaa ye jεεy jεεy ê ηgow no ηgow yidvu nu.

39 Ke mwεεm mvunciim keηke nyam ye leηleη κε. Bonyii keηke yibo nyam ye jεεy, ε nyám keηke yibo, ε mvunyiim keηke yibo, ε byé keηke ten yibo ye.

40 Mwεεm mvu we nu ê yibo je le, ε mvu fokuse nu ê yibo je le. Mwεεm mvu we keηke bvubole bvujonke, ε mvu fokuse keηke bvubole bvujonke.

41 Diuu keηke bwew bvujonke, ε kpwee keηke bwew bvujonke, ε jón keηke ten bvubole bvujonke. Ε ke jon yimi bô yimi cim keηke bvujonke leηleη κε.

42 Ε nu ke leηleη no ye bonyii nu ke enu seke bó buyte yî kpwe le. Bó ké dweyte wee ε ye ye fo, geenεn ke ye yì wvú nu ke ebuy dvú yî kpwe le bεε ke efo κε.

43 Bó dweyte wee bô ye ε yí yaa yen'yi jee κε, yaa keηke mvunγay κε. Geenεn, ε wvú nu ke ebuyte yî kpwe le bô ye ε yí keηke bvujonke, keηke mvunγay.

44 Bó dweyte wee ε ye ye nu yî wee wvu wum. Geenεn, wvú nu ke ebuyte yî kpwe le bô ye ε è nu

wase yî keyoy. E ye wee wvu wum nu lo, tu ye keyoy nu lo ten.

⁴⁵ Bó nu e saŋ le, “Adam wvu fwe to nu e no nu dvú, yoyte.” E dioo tu fô Adam wvu ejim e, e wvú no nu fiew keyoy kè nyaa nshii ê bonyii.

⁴⁶ Ke wee ké yaw no keŋke ye e è nu yi keyoy ke. Wvú ké yaw keŋke e è nu ye wee wvu wum se ké keŋke yi keyoy.

⁴⁷ Adam wvu fwe nu e bó to bom bô kebvu ke yî nshé le. E Adam wvu ejim to ne fiew fowe.

⁴⁸ Bonyii bo fokuse fen nu diewe wee wvu fwe wvú bó to boméé bô nshé le, e bonyii bo fowe nu dieweé wee wvú to nen'yéé fowe le.

⁴⁹ No beene nu e jo nfieesen yi wee wvú bó to boméé bô nshé, nu ke no beene nu ke ejo yi wee wvú to nen'yéé fowe le.

⁵⁰ Boom bo bwéem e, é me ensee ê ben le ke è nulo é ye yin yi è nu nyam bô elemé ke ekeŋke bvudvuu ente jo bvunfon bvú Nyo' le ke. E ke è nulo ten é fiéé fi nulo efo ke ekeŋke bvudvuu fô fiéé yaa foo fó le ke.

⁵¹ Ben eyeke eyuw é me ensee ben kenyilé ke fiéé le. Ke beene bocii nu ke ekpweken ke. Geen e ye yesebeene bocii nu ke esése ekumen.

⁵² Bó nu ke edioo e toŋ soŋ yi fokemése, é ye yesebeene emum ekumen ke nen mwanŋ no wee ke bewbéw jise. Soŋ nu ke dioo e jeme é bonyii bò nu e kpweken wase emum ebuy yî kpwe le bô ye yî yaa bæe ke efo ke, é beene bò bæe dvú emum ekumen lo.

⁵³ Ye yin yì nulo efo keŋke keeke ekumɛn etu wase ε è nu yì yaa nulo efo κε. Ε ye yì nulo ekpwe keŋke keeke ekumɛn etu wase yì yaa nulo ekpwe κε.

⁵⁴ Seke ye yì nulo ekpwe ebvuu efo ε kumɛn wase ε tu yì yaa nulo ekpwe ebvuu efo κε, é fiεε ficii emum ekocɛn no bó san̄ ê Nwa' Nyo' le ε, “Bó nu ε so wase kpwe ε ηgoy mvuŋgay mwew.

⁵⁵ O kpwe, mvuŋgay mwuw ε fεε?

O kpwe, gbwεεη wo wvù wo taa bonyii dvú ε fεε?”

⁵⁶ Gbwεεη kpwe nu kebefε, ε mvuŋgay mvu kebefε le nu nci Nyo'.

⁵⁷ Beene enyaà keyoone ê Nyo' wvù nu ε taashe beene bo Tata wesebeene wvù Jisos Klistu beene ε no soo kebefε noo kpwe.

⁵⁸ Nonɛn boom bo bwεεm e bò nu shém yem, ben eleemè temyì. Fo fiεε eshiikè naa lo ben κε. Ben elemtè lemme di Tata le sekecii, ekeè le κε lemme di wee gee nje Tata nu ke ela εcici κε.

16

Nnya keefi bonyii bo Nyo' le dvú

¹ Me nu enjeme keseen ekumε nnya yì bó nyaa keefi bonyii bò è nu bo Nyo' le dvú. Ben egeè κε leŋleŋ no me nto ηgayεε le bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Galεshia egeè.

² Seke è nu diuu di fwe yì kema le kecii, ε wee mwaan̄ mwaan̄ baa fiεε seyse γεε. Wee dioo baale, baa κε no Nyo' nu ε buw wvù. Ε me ηke endioo ε nto ben saa ebvuu eshe esuuke lo kensuw κε.

15:53 2Kol 5:4

15:54 Yεsa 25:8

15:55 Os 13:14

15:56

Lum 4:15; 6:14

15:57 Lum 7:24-25

15:58 16:13

16:1 Lem

11:29-30; 2Kol 8-9

³ Me nu ηke endioo ε nfese, emum ensaη ηwa' embene fô nnya yene le, é bonyii bô ben nu ε baa emum ejo eγεν dvú Jelusalem.

⁴ Ε fi fεn nu ε kocεn ben e λε me eηγεν tεn, é bee bó emum eγεν.

Mwεem mvù Baul to kpwawci keeke ege

⁵ Me nu ηke en'yaw enfey je Masedonia seke me ntoo ê ben e, njefo me ηgomte keenfey je jó.

⁶ Ε è nulo é beene ke ece, ce naa ε kefew ke nffum wvù temyi le ke eghan efey, wvu λε ben ke efice me yî lene diem e, é me emum eηγεne jò me ηγεne.

⁷ Κε me ηgomte λε me ηke endioo ε ntó ê ben e keseen é beene eyεnen κε lo we we κε. Me ntaale fwe, ηkee λε me nu ηke ento é beene ebosen ece, é Tata fεn ε bee.

⁸ Geenεn me embεε ence Efesus jan eηγεν embuy diuu di Nkaw Bentekos e.

⁹ Kembuη ke baay nu ε yene fô me le jan keeηgee lemme di Nyo' le, naa no bonyii bomew cim nu dvú bane lemme didvu din nεn.

¹⁰ Ε Timatio ke eto lo, é ben yεn λε ben nu ε ge wvú ε no yuuke njoη ê ben ente, njefo wvú gee lemme ε è nu di Nyo' le leηleη κε diεwε me.

¹¹ Fo wee ejo wvú εκuse κε. Ben ke efice wvú é wvú elεn nyεkeey etu jim fô me le, njefo bee boom bo bwee wesebeene le cεyte wvú.

¹² Fi εκumε waa bwee wesebeene wvù Abolos nu ε me nse nu ε no nleke wvú λε wvú elaa ghane ê ben e bô boom bo bwee wesebeene le bomew ba,

geenen wvú se baa koonke naa lo keeto keseen ke.
Wvú nu ke edioo e keŋke je, emum eto.

Ngayma bô kemese ke njeme le

¹³ Ben dioo nu no yenè. Ben eleemè temyi yî mbee wene le, enù bonyii bô keŋke mvuntelem. Ben eleemè temyi.

¹⁴ Ben dioo gee fiε ficii no gee bô keŋkonen.

¹⁵ Boom bo bwεem e, ben ekeè ε Tefanas bô yew ye nu bonyii bo fwe ê keba kè Akεya le bô to yawεε lese fitele yî Tata le, nya bikuu bibole keefici bonyii bo Nyo' le.

¹⁶ Me ε no ŋkule can ε ben eyuukè bonyii ke diεwε ban e, ebvuu eyuukè ten bonyii bô lemte yî fiε le fimwaan bô bó le.

¹⁷ Me ε no n'yuuke njon no wvú wvù Tefanas bô Fotunatus noo Akaykus nu ε to keeyen me le. Me nu ε n'yen bó le fí ε mum ε no nu ε me nu ε n'yen wase ben e.

¹⁸ Bó nu ε lεεse fitele fiem ke lenlen no bó lεεse mvunen. Bonyii diεwε ban e nu bô ben ewvumtè bó.

¹⁹ Bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Esia jan gayte ben e. Akpwila bô Blisilia noo kentaashe ke bonyii bo mbee le kè shiile ê bó yew gayte ben e ê diee di Tata le.

²⁰ Boom bo bwee wesebeene le bo mbee le ciinse ten ngayma. Ben egay wee tfuu le enoεε diεwε bonyii bo Nyo' le.

16:13 15:38; Mben 31:24; Efe 6:10 **16:14** 8:1; Jon 13:34; Lum 13:8-10; 2Kol 6:6; Gal 6:10; Efe 5:2 **16:15** Lum 16:5; 1:16 **16:18** Fili 2:29; 1Tes 5:12 **16:19** Lum 16:5; Mwm 1:4, 11; Lem 18:2
16:20 Lum 16:16

²¹ Wvun ηgayma saan̄ke me wvù Baul bô kebo kem.

²² Lon ekoo wee wvù baa ekoon̄ke Tata kε. Kee Tata, kase kε eto.

²³ Tata Jisos ebuw ben bô kembon̄en kew sekecii.

²⁴ Ken̄kon̄en kem enù fô ben e sekecii njefo beene nu ε taas̄ε yî Klistu Jisos e. Fí enù non̄en.

**Nwa' Nyo' Monkan mo Monfem
New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
5b12a3f8-7a2a-5b6f-b1da-1bf94b13fc2e